

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Informativno
GLASILO

Zima/Vintern 2006
Št./Nr 17 Letnik/Årgång 5

Slovenska riksförbundet i Sverige

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 17 Letnik / Årgång 5

Izdajatelj/Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem/Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsfoto: **Göteborg 19. SLOVENSKO SREČANJE, 2006**, organizator društvo FRANCE PREŠEREN, Otroci so našli svoj kotiček. *Fotografijo poslal: Ciril M. Stopar*

VSEBINA

-

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	7	Föreningar
Vaša pisma	32	Era brev
Reportaže	42	Reportage
Druge novice	55	Andra nyheter
Naslovi	60	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar
Tehnični urednik / Teknisk redaktör: Zvonko Bencek

Naslov uredništva:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26
Elektroniska pošta:
budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 10. februarja, 2007
Skicka era bidrag till Informationsbladet senast den 10 februari 2007

INFORMATIVNO GLASILO - okno v svet

Urejevati Informativno GLASILO je nekaj, kar se mi zdi nadvse pomembna naloga. Ne samo, da z našim GLASILOM ohranjamo slovensko besedo med Slovenci na Švedskem, ohranjamo tudi naše zgodbe in dogodke v javnem in privatnem življenju – vse to za naše potomce ter ostale rojake, ki jih zanima ali jih nekoč še bo, kako Slovenci živimo, delamo in obstajamo na tem koncu Evrope. Z IG je omogočeno izražati vaša mnenja, doživetja, želje in načrte za prihodnost. Zame je nadvse poučno in zanimivo izbirati in urejevati članke za objavo, najsi bodo to članki, ki ste jih v uredništvo poslali vi dragi bralci ali članki, ki so bili že objavljeni v katerem od tujih ali domačih časopisov. Tudi sama rada kaj napišem za objavo in tako menim, da je uredništvo ugodnost v dvojni meri. Upam, da to mnenje delim tudi z vami. Ne pomišljajte, pišite nam! Želja urednikov je, da bo IG zgodovinsko ogledalo vseh Slovencev na Švedskem kot tudi dopisnikov, ki se nam oglašajo iz Slovenije ali drugod. Hvala vsem!

*Simon Gregorčič,
1844 - 1906*

Bližajo se božični in novoletni prazniki. Uredništvo informativnega GLASILA vam želi, da bi BOŽIČ doživeli duhovno in telesno zdravi in zadovoljni, NOVO LETO 2007 pa naj vam prinese obilo uspehov, zdravih idej ter veselega razpoloženja!

ZAHVALA Slovenska zveza na Švedskem se zahvaljuje Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu (MZZ SR) Vlade Republike Slovenije za finančno pomoč pri tiskanju Informativnega GLASILA Slovencev na Švedskem.

Za uredništvo - Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

pozdravili novega veleposlanika Republike Slovenije nj. eks. g. Vojislava Šuca, ki nas počastil z govorom in obljubil, da bomo še bolj poglobili sodelovanje med Slovensko zvezo in Veleposlaništvom RS v Stockholmu.

V novembru je upravni odbor Slovenske zveze imel jesenski sestanek in konferenco na kateri smo opravili analizo dosedanjega dela Zveze in postavili temelje za nadaljnje delo v letu 2007. Če po resnici povemo bi radi veliko organizirali in še bolj povezali sodelovanje z matično Slovenijo ter s Slovenci v Avstriji, Italiji pa morda tudi na Hrvaškem. Toda zadnja leta nas tarejo problemi ekonomije, odkar nam je Integrationsverket - Zavod za integracijo zmanjšal organizacijsko pomoč za celih 60%.

Toda s pomočjo projektov in denarja ki ga dobimo od Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu lahko izdajamo to glasilo, izvedemo Slovenska srečanja, kulturne prireditve, srečanja starejših in mladine, prav tako organiziramo likovne razstave Slovencev, ki živijo na Švedskem in imamo slovensko šolo za otroke. Doma nas razumejo in nas podpirajo, da gojimo svojo identiteto, da obdržimo materin jezik, kulturo in slovensko pisano besedo. Zato se jim na koncu tega delovnega leta zares iskreno zahvaljujemo.

Dokler se bomo zbirali na srečanjih, veselicah, piknikih in kulturnih prireditvah, do takrat bomo lahko rekli, da Slovenci na Švedskem živimo in delujemo. Če pa bi začela slovenska društva čez nekaj let zamirati in zapirati svoje prostore, potem čez eno desetletje ali dve lahko rečemo, da Slovencev na Švedskem skoraj več ni, kajti brez pisane slovenske besede in slovenskih srečanj za nas nihče ne bi vedel.

Zadnja leta so nekatera slovenska društva začela precej pešati, druga pa so dobila nova krila in so še bolj razvila svoje društvene dejavnosti in ustanovila nove krožke. Prav tako imamo spet slovensko šolo za tretjo generacijo otrok, ki se zavedajo, da so njihovi dedki in babice prišli iz Slovenije.

Državni sekretar g. Zvonko Pelikan iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu nam je ob Slovenskem srečanju poslal čestitko z naslednjim sporočilom: ***”Eden od stebrov ohranitve nekega naroda je poleg jezika vsekakor kultura. In ohranjanje kulturnega izročila iz časa v čas, iz roda v rod je naše skupno poslanstvo, ki se ga moramo zavedati”***

V decembru bomo po slovenskih društvih »miklavževali« in se pripravljali na božične praznike, vam vsem pa želim veliko zdravja, veselja, prijateljstva in medsebojnega razumevanja v novem letu 2007.

Jesenski sestanek Slovenske zveze

Malmö, 18. 11. 2006. Foto: Silvana Stopar in Gusti Budja

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Program dela Slov. zveze 2006-07

- ✚ v decembru praznovanje »MIKLAVŽA« v slovenskih društvih
- ✚ v aprilu 2007, občni zbor Slovenske zveze na Švedskem

**Blagoslovljene božične praznike,
srečno, zdravo in veselo
Novo leto 2007**

Ciril M. Stopar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

SLOVENSKA LIKOVNA RAZSTAVA

DELO LIKOVNE SEKCIJE

Likovno sekcijo imamo že tri leta v olofströmskem društvu. Čeprav je za nekatere pot dolga do društvenih prostorov, nam je vseeno uspelo obdržati ta krožek, s katerim smo ogromno pridobili v našem društvu. Kajti člani likovne sekcije vedo, da stoji celotno društvo za njihovim hrbtom. Ostali pa vedo, da so društveni prostori odprti takrat ko imamo krožke Slovenske šole in likovne sekcije. Pred nekaj leti je imel del upravnega

odbora veliko dela, da so pripravili dvorano v soboto popoldne. In kako je to danes? Celotna likovna sekcija in tisti del upravnega odbora, ki takrat ne dela, pride v petek po kosilu in pripravi razstavo svojih del v dvorani, nato pa še posebno okrasimo celotno dvorano. Vmes pa se še usedemo, pogovorimo in kaj zagriznemo. Torej delo je postalo zelo homogeno in ni potrebno nobenega prositi, vsi vprašajo samo eno stvar: »Ciril, ob kateri uri začnemo?« Torej, čeprav to zveni neverjetno, je res, odkar smo štartali nove sekcije, katere so si člani sami zaželeli, od takrat nam je v društvenih prostorih lepo in vse organizacije tečejo kot po traku, le nekdo jih mora pravilno koordinirati. Na kraju pa moramo tudi priznati, da tista družina, ki je prisotna v obeh sekcijah odpotuje za Olofström, skoraj vsako nedeljo deset mesecev na leto. In zato je treba imeti veliko volje, veselja in zagnanosti, kajti časnam vsem primanjkuje.

Silvana Stopar in Dusanka Kelecini s plakatom o razstavi, 21. 10. 2006

NAKUP NOVIH RAZSTAVNIH ZIDOV

Vsako leto smo si izposojevali razstavne plošče oziroma razstavne zidove od ABFa ali občine. Tako smo se odločili, da s pomočjo projekta Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu kupimo posebne plošče, katere nam je naš mizar Rafael Rampre uredil in povezal v odlične razstavne zidove. Tako imamo šest takih plošč na katere lahko obesimo do 40 slik, odvisno od njihove velikosti. Obenem smo vzeli v najem še en prostor, ki je v isti hiši kot društveni prostori in tam shranjujemo vse takšne stvari, da jih nimamo v učilnici ali pa v dnevni sobi društvenih prostorov. Enkrat v prihodnje bomo v tem prostoru tudi uredili društveni arhiv.

V petek, dan pred veselico sta se takoj po kosilu zbrali družini Stopar in Cah v društvenih prostorih in natovorili razstavne zidove in druge potrebne reči na Volvo in jih odpeljali v Jämshögs Medborgarhus, kjer so nas pričakovali že ostali, tu so bili Nada in

Tone in Dušanka. Obenem kot po naključju sta se pripeljala tudi oba muzikanta naravnost iz Slovenije. Da bi vse to napovedal bolj na kratko, do sedmih zvečer je bila urejena razstava, pripravljena in okrašena dvorana s pravo vinsko trto in velikim napisom; muzikanta pa sta pripravila ozvočenje in instrumente. Nato pa smo skupaj pomalicali še kranjske klobase.

Desanka je vodja likovnega krožka. S Silvano Stopar sta najbolj vestni obiskovalki krožka

Nada Žigon in Silvana Stopar

RAZSTAVA IN VINSKA TRGATEV

V soboto se je vse skupaj začelo ob devetnajsti uri. Odprli smo razstavo in ljudje so si jo z zanimanjem ogledali, do osme ure nas je bilo že okoli petdeset. Prvič se je pa dogodilo, da smo eno sliko prodali, tako da smo bili tudi tega veseli. Omembe vredno je to, da smo imeli na razstavi 34 slik, pet umetnikov in razstavljalcev, da jih poimenujemo: vodja sekcije Dušanka Kelečini iz Olofströma, namestnik vodje sekcije Silvana Stopar iz Ronneby, Nada Žigon iz Näsuma, Sabina Kranjc iz Jämshöga in Dušan Belec, ki iz zdravstvenih razlogov svoja dela ustvarja v svojem domu.

K takšni lepi slovenski razstavi pripada tudi vinska trgatav oziroma veselica in **Duo Ajda** smo bili zelo veseli. Andrej in Nena sta nam igrala in pela, da je bilo veselje.

Nekateri so kuhali, drugi plesali, tretji se pogovarjali. Darilo sta prejela tudi člana ansambla AJDA, ki sta nam grela pete tega veselega večera v Olofströmu. Silvana in Nada sta darovali dobitke k srečolovu.

Vsi so bili zadovoljni s tako dobro glasbo. Pa tudi pridne kuharice so poskrbele, da je bila večerja tako dobra kot še nikdar do sedaj. Tako nam je tudi to uspelo in nič slabega ne bi bilo, če bi bilo prišlo še trideset ljudi več na veselico, kajti mesta je v dvorani precej. Toda

teden prej je bilo Slovensko srečanje, nekateri so zboleli, drugi pa se še niso vrnili iz Slovenije. Toda vsi, ki smo bili prisotni smo bili veseli in zadovoljni. Tudi loterije smo imeli veliko, posebno se zahvaljujem tudi članom za njihove lepe dobitke, ki so jih prispevali. Tudi Silvana in Dušanka sta prispevale po eno sliko za glavni dobitek. Najbolj pa je presenetila gospa Nada naša dva muzikanta, ko jima je za spomin podarila eno svojih najlepših slik. Tako sta bila zadovoljna, ko sta opazila, kako lepo smo jih sprejeli med nas.

Erik iz Slovenske šole nam je pomagal pri loteriji, tako so vsi videli, da so dobitki in srečke prišle iz otroških rok. Najbolj

zabavno pa je bilo, da je glavni dobitek sliko Silvane Stopar dobil prav naš mizar Rafael, ki je toliko pomagal likovni sekciji.

Čeprav smo veselico zaključili ob dveh, pa smo pospravljali dvorano do treh zjutraj in vse odpeljali nazaj v društvene prostore. Domov smo pač prišli ob četrti uri zjutraj.

Tukaj se posebno zahvalim vsem, ki ste nam tako nesebično pomagali, hvala vam, ker tako skrbite za slovensko društvo.

SLOVENSKA ŠOLA

Slovensko šola za otroke zdaj zaključuje že četrti termin, vsak termin je pol šolskega leta.

Ko

smo spomladi leta 2005 začeli z osmimi otroki nisem sam verjel, da bomo imeli krožek slov. dopolnilnega pouka več kot eno leto. Zdaj delamo z dvema skupinama, v mlajši skupini sta dva učenca, v starejši pa trije učenci. Kot ugotavljamo bomo slovensko šolo nadaljevali tudi naslednje leto, ker so pač starši pa tudi otroci precej zainteresirani. Letos jeseni smo uvedli tudi delo z računalniki, na katerem imamo več slovenskih programov s Stavnico, združevanje besed in podobno.

Vsem tistim, ki so zainteresirani povem, da imajo vse to v večjih slovenskih knjigarnah, le kupiti je treba in nabaviti nekaj starejših računalnikov. Tudi to povem, da smo imeli otroke, ki niso razumeli niti ene besede po slovensko in večkrat pozabijo veliko gradiva do naslednjega pouka, toda vztrajati je treba. Delo učitelja ni lahko, veliko se je potrebno pripravljati na učne ure in pripraviti ves material, ki ga bomo uporabljali. Če učenci opazijo neznanje ali da ni zanimiva snov potem zehajo in jim je dolgočasno, obenem pa kmalu končajo šolo.

Tudi gospa Nada Žigon, ki pomaga dostikrat Cirilu ima dobro roko in pravo besedo za mlajše učence, ki bi se rajši igrali kot učili, toda če smo dobro pripravljani potekajo učne še prehitro.

V Slovenski šoli v Olofströmu imamo sredi učnih ur pavzo, kjer otroke pogostimo na društvene stroške, obenem pa se lahko med seboj pogovorijo o stvareh, ki jih zanimajo, kajti otroci prihajajo iz različnih krajev.

Obenem pa lahko povemo, da nekateri starši ostanejo v drugi sobi in se med seboj pogovarjajo, kar je zelo pozitivno iz društvenega pogleda. Toda starši ne smejo prisostvovati pri pouku, kajti takrat bi izginila koncentracija pri učencih.

Zimski plan dela 2006-2007

- 16. decembra, Miklavževanje za otroke in odrasle, praznovanje božičnih praznikov. Zaključek Slovenske šole in likovnega krožka.
- 31. decembra, sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri. V Nybru bo ob 16.30.
- 31. decembra ob 13.30 uri, prijateljsko srečanje v društvenih prostorih, kava, pecivo itd.

Januar 07

- Krožek likovne sekcije 2-3 mesečno ob nedeljah.

Februar 07

- Nadaljevalni krožek slovenskega jezika za otroke bo vsako drugo nedeljo, ob 14.00. Datume določimo po dogovoru s starši.
- 10. marec 07, Dan žena in občni zbor

Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

**Vesele Božične praznike
srečno, zdravo in veselo
Novo leto 2007**

UO KD Slovenija, Olofström

Ciril M. Stopar

FRANCE PREŠEREN

Göteborg

19. slovensko srečanje v Göteborgu

Poslušalci, organizatorji in govorniki... Vse je potekalo v najlepšem redu, bilo je lepo in veselo. Želimo si še več podobnih srečanj in upamo, da nam bo to omogočeno, vzlic naporom pri organizaciji. Hvala društvu France Prešeren za uspelo proslavo in veselico!

Pozdravni govori: Slovenski veleposlanik v Stockholmu, g. Vojislav Suc in slovenski duhovnik na Švedskem, g. Zvone Podvinski; spodaj - predsednik Slovenske zveze na Švedskem, g. Ciril Stopar pozdravljajo navzoče. Desno predsednik društva France Prešeren, g. Lado Lomšek

< Otvoritev s slovensko himno:

Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!

Foto: Ciril Stopar

Za dobro voljo je poskrbel ansambel Javor iz Idrije

*Podelitev priznanj Slovenske zveze, C. Stopar ter Nastop pevskega zbora Planika, Malmö
Pevski zbor Planika je v poletnih mesecih posnel prvo zgoščenko. Čestitamo!*

1. Nastop Podkrajskih deklet   2. Člani slovenskih društev PLANIKA in SLOVENIJA   3. Slovenski veleposlanik s sodelavci med poslušalci   4. Gledališka skupina iz Velenja   5. Člani slovenskega društva Slovenski dom

Tone Margeta s članom ansambla JAVOR.

Polke so ogrevale pete... Otroci so se znašli in naredili lastno zabavo...

*Lepo je bilo vsem: plesočim, pojočim,
pijočim in jedočim. Slika pove velikokrat
več kot tisoč besed...
Vse fotografije je prispeval Ciril Stopar*

Poročilo: Dialogkonferenca, ki jo je organiziral Integrationsverket med 13. in 14. oktobrom, 2006, v Stockholmu.

Pavel Zavrel

Kot pravi naslov tega združenja, je bil namen KONFERENCE, da se da prilika priseljenskim organizacijam in Integrationsverket-u za pogovor in izmenjavo mišljenj. Po mojem mnenju se je organizatorju to posrečilo zahvaljujoče novemu urnemu redu in razdelitvi udeležencev v skupine. Vsa mnenja in predlogi so se skrbno zabeležili. Vsem udeležencem se je dala prilika, da v eni ali drugi obliki izrazijo svoja mnenja. Kakšen vpliv bo pa ta dialog imel na bodoči razvoj, bomo pa videli.

Konferenco naj bi odprl generalni direktor Andreas Carlgren. Ker pa je postal minister, ga je nadomestila nova ministrica za priseljenska vprašanja Nyamko Sabuni. Njen nagovor je lahko sumirati: od priseljskih društev se pričakuje sodelovanje in pomoč pri integraciji priseljencev. Pot do le-te pa gre čez znanje jezika in pa delovnih mest. Integracija je bila beseda, ki jo Integrationsverket ponavlja v vsakem drugem stavku. Tudi enkrat ni bilo govora o ohranitvi lastnega jezika ali pa o kulturni dejavnosti etničnih skupin. Ta stran našega dela se je omenila samo v zvezi o KPMG-s poročila (KPMG- REVIZIJSKA KONTROLA- dodatek, C.M. Stopar) o priseljskih organizacijah. Poročilo meni, da nekatere zveze polagajo preveč dela na družabno dejavnost svoje skupine, namesto da bi se potrudile z integracijo.

Večkrat se je zastavilo vprašanje, kako definirati integracijo, vendar odgovora nismo dobili. Tudi pomen kulture v integracijskem procesu ni bil razčiščen. Ali vlada nasprotje med našo kulturno in socialno dejavnostjo in integracijo? To vprašanje tudi še vedno visi v zraku.

Poleg Nyamko Sabuni in uslužbencev Integrationsverket-a je bil govornik tudi generalni direktor Per Nilsson, Pri obeh organizacijah se lahko, pod določenimi pogoji, išče pomoč. Praktično delo je potekalo v okviru enajst delovnih skupin. Vsaka skupina je imela, vsaj od začetka, 4 do 7 članov. Po koncu obravnavanja danega predmeta je en član raportiral zaključke svoje skupine. Predmete ki smo jih obravnavli so bili:

- Allmenna råd. Ocena je bila da so kar zadostljivi in v pomoč pri delu.
- Pozitivni in posrečeni primeri integracije.
- Kaj se lahko pričakuje od etničnih organizacij v prihodnje. Tukaj je prišla do izraza negotovost, kar se tiče kulture in integracije.

Da še enkrat ponovim, konferenca je na zelo močan način povdarila pomembnost integracije, ne da bi pri tem razjasnila ta pojem. Na moje vprašanje, kdo bo nasledil delo Integrationsverket-a, sem dobil odgovor, da se bo to preneslo na druge ustanove. Kako in kdaj se pa še ne ve.

Pavel Zavrel

Alojz Macuh

Dragi člani društva, sprejmite najlepše čestitke vsi, ki ste praznovali svoje osebne praznike, želim vam predvsem zdravja, veselja, sreče ter zadovoljstva. Posebne čestitke pa veljajo dragima slavljenčema:

**Članu Mariu Bestjak
Köping 8.5.2006**

Dragi Mario ob okroglem jubileju ti želimo veliko trdnega zdravja, upanja, veselja in sreče, ter dosti lepega in mirnega v življenju, med tvojimi najdražjimi.

Pred tabo so leta bogatejša, kot si lahko predstavljaš, z radostjo jih sprejmi, in uživaj v vsakem letnem času, in izkoristi vsak trenutek ki nastopi, ne sprašuj se, zakaj, saj vendar življenje je lepo sedaj. Kozarček vinca nalij, trči na zdravje s svojimi najdražjimi, in s prijatelji ter ga do dna izpij, sliši pa naj se pesem: koliko kapljic, toliko let, Bog ti daj na svet živet, živijo ,oj živijo še vrsto let, so želje vseh prijateljev društva

»Simon Gregorčič«

Članu Karlu Zorjan

***Ko pride jesenski čas, življenje dozori
V Köpingu slavljenec Karlo osebni praznik slavi
Vse najboljše za vaš osemdeseti obrnjeni list življenja
Želimo vam predvsem zdravja zadovoljstva ter dosti lepega
In mirnega življenja***

***Dragi Karlo
Koliko kapljic toliko let, Bog vam daj na svet živet
Korajža upanje zdravje in veselje, takšne so naše želje, vse
kakor si želimo da se še velikokrat v dobri družbi dobimo.
Sprejmite najljubše čestitke ob tako lepo visoko doseženem jubileju,
In vam želimo še vrsto zdravih, razpoloženih let
Je želja nas vseh članov in prijateljev društva
„Simon Gregorčič“***

Kam je minilo poletje in z njim meseci toplote, cvetoče narave, petja ptic in vsa opravila kar spada v ta letni čas! Skoraj bo konec leta in jesen to je čas, ko pobiramo sadeže celotnega dela.

Slovenski Dom je dobil obisk iz domovine. 3. oktobra smo sprejeli učiteljice in učitelja iz živilske šole v Mariboru. Bili so tukaj na obisku na tukajšni podobni šoli. Želeli so srečati Slovence, ki živijo tukaj. Povabili smo jih v Göteborgsrummet, kjer smo jih pogostili s »smörgåstårto«, ki jim je bila zelo všeč, s pijačo, pevicom in kavo. Svet je res majhen, saj so ob pogovoru z duhovnikom Zvonetom zvedeli, da se poznajo že od doma, mož ene od učiteljic je hodil k verouku, ki ga je imel Zvone. Malo smo jih seznanili z delom društva, kako tukaj delamo in živimo. Poslovali smo se z željo, da se ob obisku v

Mariboru slišimo.

Dne 21. oktobra smo v Backa Folkets Hus ponovili srečanje "treh generacij". Ob lepo jesensko pripravljenih mizah, na katerih smo aranžirale listje raznih barv, kostanje, orehe,

grozdja in sveče, kar je po svoje doprineslo k srčni dobrodošlici. Tudi tokrat so kuharice imele prosto. Naročili smo dobro večerjo in niti posode ni bilo treba pomiti. Predsednik Jože je vse lepo

pozdravil in nam zaželel lep in prijeten večer. Pogovor je potekal med znanci, ki se morda že dolgo niso videli. Tudi Jožetova harmonika je potegnila na plesišče. Med nami so bili tudi otroci, ki so naenkrat kar izginili. Našli smo jih v sobi, kjer so jih Katarina, Eva-Karin in Silva zaposlile z različnimi igrami, da so morali malo misliti in tisti, ki hodijo že v šolo, so izpolnjevali različne naloge. Ob tej priložnosti je bilo prijetno razdeliti nekaj cvetja našim zaslužnim članom, ki so vedno pripravljeni pomagati.

Zenon Perovič je praznoval 60. rojstni dan, Vinko Tomažič je z leti dela prišel do zaslužene pokojnine. Kar lahko mislim, da ne bo samo sedel brez dela, saj doma in v društvu bomo našli kaj zanj. Leniki Jablanovec smo podarili cvetje za njeno neutrudljivo delo. Mož Feliks sedi na invalidnem vozičku in rabi veliko pomoči. So tudi pridne roke, ki jo včasih razbremenijo in ji pomagajo. Hvala Zenon, Lojze, Ruža, Marija, Vinko in Marija za vašo pomoč, vidi se, da imate srce na pravem mestu.

Radi bi tudi poslali želje za čimprejšnjo ozdravitev Štefki Mrak. Vedi, da nisi sama, da mislimo nate.

Čestitke tudi Ferdinandu Benigar za praznik.

Marjo Perovič praznuje 65. rojstni dan v mesecu novembru. V decembru bosta tudi praznovala Ivanka Cok in Ivan Cesar.

Vsem slavlencem iskrene čestitke in voščila!

Trenutno se pripravljamo na božični bazar, ki bo 25. in 26. novembra v Katoliški cerkvi na

Hedenu. Prodajali bomo izdelke, ki smo jih sami naredili.

Pridite in kupite, saj denar gre v dobre namene za šole v Tretji Svet (Tredje Världen).

Občni zbor Slovenskega Doma bo 27. januarja 2007 ob 16. uri v Göteborgsrummet.

Ja, delo v društvu je včasih na višku ali pa malo zamre, saj to je prostovoljno delo in vsak se trudi po svoje. Včasih kar nekam zaman sprašujem, kakšne dejavnosti si naši člani želijo. Milojka je predlagala, da se srečamo, ker nameravata z Aurelijom pripeljati s seboj kostanje iz Slovenije. Marija in Zenon sta nas povabila k sebi na zaprto verando, kjer smo 28. oktobra imeli kostanjev večer. Bil je hladen, deževen večer, ampak ob Marijini vroči gobovi juhi smo se ogreli. Kostanje smo pekli in kuhali. Pijačo in pecivo smo prinesli s seboj in tako smo s skupnimi močmi pripravili prijeten večer, ki se je končal v poznih urah. Ni velikokrat priložnosti za sproščen pogovor, ta večer je bil za vse. Hvala vsem. Upam, da to ni bilo zadnjič.

Leto se počasi izteka, prvi sneg, burja in poledica sta nas presenetila kot vedno. Ne vemo, kaj nam bo prineslo novo 2007. Hvala vsem, ki ste nam stali ob strani to leto.

Želimo Vam Vesele Božične praznike ter zdravja, zadovoljstva in dobre volje v letu 2007!

Za Upravni odbor Slovenski Dom v Göteborgu

Marija Kolar

Novice iz Planike

Malmö

Leto 2006 je tretje po vrsti, ko ne beležimo rdečih številok kar je svojevrsten uspeh. Lahko bi rekli, da smo bili dobri gospodarji, vendar to ni dovolj. Še tako dober gospodar zaide v težave, če nima dobrih ljudi, ki so pripravljene pomagati ob vsakem času, in pri tem ne mislijo predvsem na plačilo. Mi jih imamo; naši člani pridno obiskujejo vse prireditve in tečaje pa tudi dela se ne branijo. Hvala vsem! Če bo tako tudi v bodoče se nam ni bati prihodnosti.

Samo še kakšen mesec je do Novega leta: kaj nam bo prineslo lahko le ugibamo, natančno pa vemo, kaj se bo dogajalo v Planiki. Le preberite.

Sobota, 09. december ob 17.00 uri: je namenjena našim najmlajšim – v spremstvu staršev seveda. Obiskal, pogostil in obdaril jih bo Miklavž – tudi Jultomte ga kličejo, spomnili pa se bomo kajpada tudi Lucije in v njeno čast zapeli Santa Lucia.

Nedelja, 31. december ob 19.00 uri: kot že nekajkrat doslej bomo skupaj pričakali novo leto. Naj povem še to, da so postala naša silvestrovanja dokaj priljubljena – vsako leto nas je več, zato se je potrebno prijaviti. Cena na osebo je 150 kron, za kar dobite aperitiv, okusno večerjo, kavo in desert, nato pa še po polnoči tudi narezek. Prijave sprejemata do 23. decembra: Ivanka, tel. 040 – 49 43 85 in Marjeta, tel. 040 – 94 26 52. Dobrodošli so tudi nečlani.

V mesecu oktobru se je dokaj številna delegacija iz Planike udeležila Slovenskega srečanja v Göteborgu. Nastopil je tudi pevski zbor. Bilo je zelo prijetno in zabavno, vendar bi bilo še boljše, če bi bila v kulturnem programu zastopana tudi druga slovenska društva na Švedskem. Vsi vemo, da so povsod sposobni ljudje, le odločiti se je treba. Gostje iz Slovenije so seveda vedno dobrodošli, vendar je to srečanje slovenskih društev na

Švedskem, katera bi naj ob tej priložnosti dokazala da še živijo in negujejo našo domačo pesem in besedo.

JoF.

Pot v Göteborg je v veseli družbi prijetna in kratkočasna, vendar si je potrebno privezati dušo. Del gostov iz Malmöja med postankom nekje na E-6

Spodaj: Prireditelji in udeleženci jesenskega sestanka Slovenske zveze, Malmö, dne 18. 11. 2006 Foto: Silvana Stopar

*Prva stran ovojnice nove zgoščenke pevskega zbora Planika z naslovom **MAJOLKA**;*

Malmö, 2006. Zgoščenka vsebuje 10 ubrano

zapatih slovenskih ljudskih pesmi. Pevovodja zbora je Ivo Likar. Več informacij:

www.slovenien.nu

Omslagsbilden: Robert Popotnik.

Na sestanku je pogovor tekkel o načrtih SZ, kako naprej; udeleženci so dajali tudi pisne predloge in mnenja o zapažanjih, kaj lahko storimo sami, kaj naj storijo drugi, da bo delo in uspeh povezovanja slovenskih društev na Švedskem trajajoč.

Nu är det mörkt och kallt ute igen. Men snart är det jul och nyår och vi skall umgås med familj och vänner och förhoppningsvis ta det lite lugnare. Sen ses vi igen.

SSVF:s styrelse vill informera er om aktiviteter som vi genomförde under sommaren och hösten 2006 samt om nya förslag till aktiviteter som vi för närvarande jobbar med.

- I somras reste vi under en helg till **Dalsland** och upplevde ett vackert och speciellt landskap. Ett landskap som är ganska likt det slovenska landskapet. Vädret var bra och humöret även så. Till nästa resa hoppas vi att fler har möjlighet att följa med.
- Styrelsen diskuterade kring **Slovenska föreningens tankar om sammanslagning av SSVF och Slovenska föreningen i Stockholm**. Vi konstaterade att föreningarna än så länge har olika behov och olika sammansättningar av medlemmar och att det därför i nuläget inte finns förutsättningar för en sammanslagning. Vi hoppas dock på ett fortsatt bra samarbete.
- Många av oss besökte en slovensk utställning på Kulturhuset i Stockholm kallad **Doppad i honung**. Målade bikupepaneler tillverkade av amatörtecknare och bönder dök upp i Slovenien under senare delen av 1700-talet och utvecklades till en helt egen slovensk konstform.
- Ordförande och vice ordförande för **SSVF träffade i Ljubljana styrelsen för systerföreningen** i Slovenien och diskuterade om vidare samarbete.
- I början på oktober lyssnade vi på **Tartinikvartetten** från Slovenien. Tartinikvartetten en av de mest framstående kammarensemblerna i Slovenien, uppträdde bl.a. i Stockholm. Arrangör var Rikskonserter.
- Den 14 oktober firade vår förening **15 år**. Vi var 53 personer, barn och vuxna, och det **var en glad och lyckad svensk-slovensk fest**. Det var god mat, äkta slovensk gulasch och polenta, och bra musikunderhållning av Ove Engström och sångerskan Jerica Bukovec från Slovenien. Gästerna njöt och sjöng och var mycket glada och belåtna.

Vår ambition är att fortsätta att sprida kunskap om Slovenien och öka förståelse för båda folkens kultur och historia. Se kort beskrivning för kommande projekt:

- Vi arbetar med en utställning av den franske generalen **Bernadotte**. Han var under en kort tid år 1797 guvernör i Ljubljana för de av Napoleon erövrade Ilirska provinserna (Slovenien och Dalmatien). Samma Bernadotte blev senare kung Karl XIV Johan av Sverige.
- Nästa år är det **300 års jubileum av Carl von Linné**. Vi vill uppmärksamma hans samarbete med G. A. Scopoli, läkare verksam i den slovenska staden Idrien, med gemensamt studiebesök på Carl von Linné museet i Hammarby vid Uppsala.
- Den slovenska professorn **Jure Piskur** från Lunds universitet förbereder till minne av Carl von Linné en utställning om dennes samarbete med Scopoli. Vår förening bistår med det material om Linné och Scopoli som vi använt vid vår utställning 2001 i Stockholm.

- Vår ambition är att i Sverige via Slovensk arkitektförening presentera en **arkitekturutställning** av erkända slovenska arkitekter. En utställning som redan visats i andra delar av Europa och övriga världen men inte i Skandinavien.
- **En fotoutställningen** av Oskar Karel Dolenc som visar slovenskt landskap fotograferat från helikopter eller ballong är en annan utställning som vi hoppas på att få visa i Sverige.

Vår systerförening i Ljubljana har meddelat oss att deras medlem **Janko Moder har avlidit** i 93 års ålder. Han var en stor slovensk översättare, redaktör och publicist. Han gjorde översättningar till slovenska från 25 språk och har översatt en samling Nobelpristagare. Han skrev även information till utställningen 1998 "Kulturella kontakter mellan Slovenien och Sverige".

Nästa **Årsmöte** planeras till slutet av mars månad 2007. Vi återkommer med detaljerad information.

Ni kanske redan vet att den nye **Slovenska Ambassadören i Stockholm**, Vojislav Šuc tillträdde sin tjänst i Sverige i september.

Många av er har frågat om var kan man läsa slovenska. Morgan Nilsson från Göteborgs universitet, slaviska institutionen, är **kursledare i slovenska språket** på distans via Internet Hemsidans adress: <http://slav.gu.se/>

Nu är det dags att betala medlemsavgift för 2007. Postgironumret är **629 38 83-2** och summan även för år 2007 **150 Kr** per person. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet. Vi tar gärna emot frivilliga bidrag. Tack på förhand.

Och slutligen vill styrelsen önska Er
GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR

Ha det så bra tills vi hörs och ses nästa gång

Stanislava Gillgren, ordförande
gillgren@spray.se

ORFEUM

Landskrona

NOVA ZGOŠČENKA

V okviru društva je glasbeni **duo SPICE** (Dora Tuomainen in Peter Cemjack) posnel svojo prvo zgoščenko: **Kärlekens ansikten**.

Zgoščenka je po skoraj 12. letih skupnih nastopov njun prvenec in vseh 12 pesmi je posnetih v švedskem jeziku. Tudi to zgoščenko toplo priporočamo, predvsem mlajši generaciji Slovencev na Švedskem in njihovim prijateljem. Naročila po e- naslovu budja@bredband.net.

Čestitamo /Gratulerar!

Landskrona - Ribnica

V 16. številki

Informativnega GLASILA smo poročali o podpisu dogovora o sodelovanju med občinama Landskrona in Ribnica. Do podpisa med tedanjima županoma – v Ribnici Alojz Marn in v Landskroni Gösta Nilsson – je tudi prišlo dne 4.

septembra, dan po tradicionalnem 31. ribniškem sejmu, 2006. Pred kratkim pa sta oba tedanja župana skoraj hkrati predala svoje funkcije naslednikoma – Lennartu Söderberg v Landskroni in Jožetu Levstek v Ribnici. Upamo, da bo sodelovanje vzlic zamenjavam kmalu zares zaživelo in prineslo obema prijateljskima občinama bogate sadove.

Zgoraj levo, pri podpisu dogovora v Ribnici: Alojz Marn in Jan Nilsson; 2. Pogled na blejski grad, na poti v Ribnico; 3. Nepozabno srečanje – Olga Budja in Lojze Peterle; 4. Jože Tanko; 5. v ospredju švedska delegacija in ostali, potekal je kulturni program pred ribniškim gradom; 3. 9. 2006

Dogovor o sodelovanju med občinama sta načela že leta 2001 tedanja župana Gösta Nilsson (Landskrona) in Jože Tanko (Ribnica), ko je bil izpeljan od obeh občin sponzorirani projekt *sester Budja GLASBENI MOSTOVI* (2000/01), nato sta to temo nadeljavala Gösta Nilsson in Alojz Marn, nakar je letos prišlo tudi do podpisa. V politiki je že tako, da se vodilni ljudje menjajo, vendar je pred očmi vseh predvsem dobrobit lastne občine, zato se poprej skrbno stkana nit sodelovanja gotovo ne bo pretrgala z zamenjavo posameznih funkcionarjev. Letos jeseni je sodelovanje delno že obrodilo sad, občina Landskrona je gostila odgovorno osebo za turizem v Ribnici na dvotedenskem izobraževanju na področjih turizma, športa, kulture, gospodarstva in raznih drugih področjih, tudi področje EU. Veliko sreče v prihodnje!

RECEPTBOKEN – SLOVENSKA MATRÄTTER, slovenske jedi v

švedskem jeziku - ali recepti naše mame, kot bi to novo knjigo receptov tudi lahko imenovali. V švedskem jeziku jih je objavila in v obliki knjige zbrala, napisla in prevedla Augustina Budja (dec. 2006) s pokroviteljstvom društva Orfeum v Landskroni in Slovenske zveze na Švedskem tudi natisnila.

Ett stort tack till alla som på olika sätt har hjälpt till så att RECEPTBOKEN – SLOVENSKA MATRÄTTER kunde tryckas och utges. Recepten är plockade från olika källor eller speciellt skrivna för boken, därför skiftar de till formen. Det finns ca 340 recept och 240 foton som är grupperade

under 9 olika områden, dock utan att stå i bokstavsordningen, och de anger

varierande mängder/portioner. Härmed hoppas jag att läsarna hittar mycket nyttig information om matlagning i Slovenien och att många själva ska prova sig fram och tillaga olika rätter genom att använda sig av dessa recept.

RECEPTBOKEN – SLOVENSKA MATRÄTTER är lämplig som julklapp till era barn, vänner och bekanta. Priset: 150

kr. Beställningen kan göras via e-post: budja@bredband.net Ambitionen med utgivningen på svenska har främst varit att bevara den slovenska mattraditionen som har tagits med från Slovenien och för att berika den befintliga svenska, dela med sig till följande generationer slovenier i Sverige och skapa nya möten vid matbordet. Receptboken rekommenderas varmt, den är användbar för alla som tycker om att pröva något nytt i matväg.

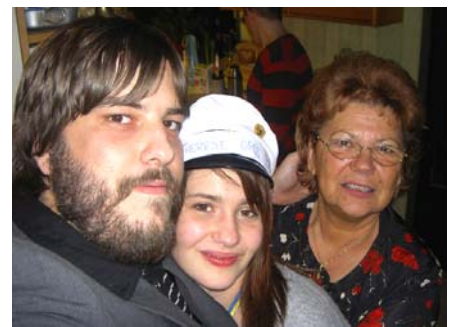
ČESTITKE

Iskrene čestitke vsem našim jubilentom in uspešnim študentom, letos imamo obojih v Landskroni kar nekaj – od 1, 10, 25, 30, 35, 40, 70 do 90 let Johanna, Charlie, Amanda, Matej, Dominika, Leonida, Peter K, Lenka, Peter Molin, Robert, Bernardka, Mitja Guček, Jelka, naša mama Angela Budja in seveda

mnogi drugi. Vsem želimo srečo in zdravje ter obilico osebnega zadovoljstva!

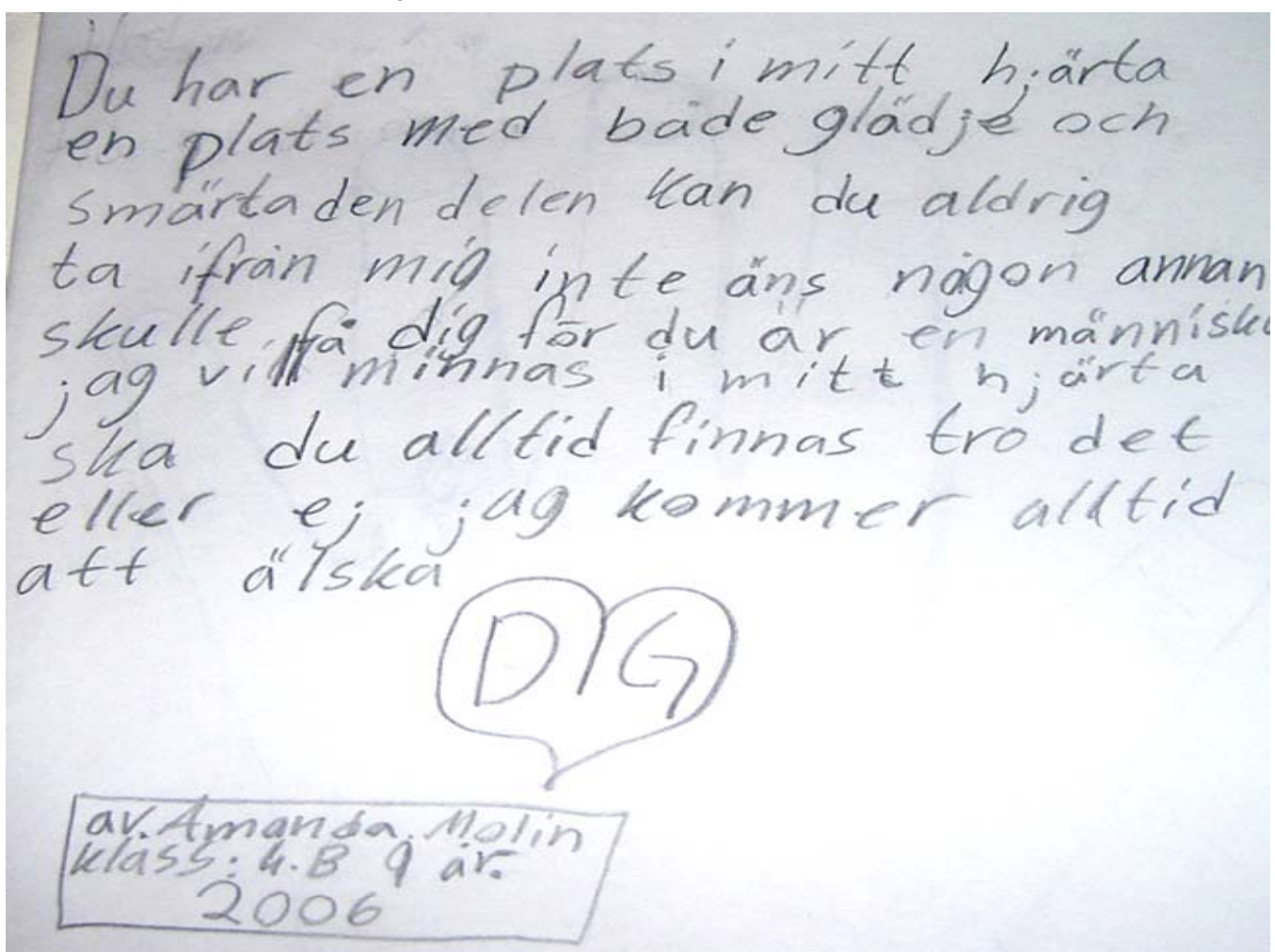
Spomini na poletje in jesen, 2006 Slovenija - Švedska

Amanda Molin, 10 år i dec 2006

Du har en plats i mitt hjärta

KOSTANJA PA NI BILO

Tone Jakše

Skoraj natanko štirideset let je minilo, odkar sva z Jožetom Stanišo stopila na švedska tla. Takrat sva bila mlada in radovedna. Poznala sva se od mladih nog, videvala sva se na novomeški gimnaziji in med študijem v Ljubljani. Tujina je bila takrat nekaj daljnega in skrivnostnega, skoraj nedosegljivega. A poleti leta 1966 se nama je ponudila priložnost. Ker pa je bila kvota študentov za Anglijo, kamor bi zaradi jezika šla najraje, hitro prepolna, sva se odločila za rezervo. »Tudi Švedska bo zanimiva izkušnja«, sva si dejala, »saj bova že po nekaj mesecih doma!« Jaz sem bil takrat absolvent na Pedagoški akademiji, Jože je prekinil študij matematike in fizike.

Močno sva se uštela. Meni se je po štirinajstih letih nekako uspelo vrniti domov, Jožetu nikoli. Tisti čas, šestdeseta in sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, je bil lahkotnejši, svobodnejši, je dopuščal fantazijo, sanjarjenje. Ali pa so to samo naše utvare, ker smo bili takrat mladi. Kakorkoli že, najina pota so se v tistih časih precej razšla.

Letos avgusta so me njegovi sorodniki obvestili, da je Jože hudo bolan in da bi ga radi obiskali. Presodil sem, da bo najbolje za vse, če se jim pridružim. Potem me je iz Stockholma dosegla še vest, da si Jože zelo želi iz domovine kostanja. Nisem mu mogel ustreči. Kostanj je bil še zelen...

P.S. Včeraj sem bil v gozdu. Nabral sem pol košarice kostanja. Dovolj za manjšo družbo, da si ob njem pogreje roke in srce. Pravijo, da je letos še posebej okusen. Po bomo še

videli, saj v sodih že kipi mošt, s katerim se kostanj najbolje sklada. Dobra družba, kostanj in vinski mošt, kaj bi si človek želel še več? A Jožeta fizično ne bo med nami. Prejšnji teden so mi sporočili, da je preminil. Lep pozdrav vsem na Švedskem, ki negujete njegov spomin.

Jože Staniša (na postelji), ob njem sestra Zlatka in nečak Edi.

Tone Jakše

Stockholm je lepo mesto in nanj in na njegove prebivalce, Slovence in Švede, ki sem jih svoj čas dobro poznal, me vežejo lepi spomini. Moram pa priznati, da sem bil kar malo šokiran, ko sem se letos avgusta, po dolgih letih odsotnosti, spet na hitro sprehodil po nekaterih stockholmskih severnih predmestjih. Bolj kot na severnoevropsko prestolnico so me njihovi prebivalci po zunanosti, oblačenju in govoricu spominjali na kako severnoafriško naselbino. Zlasti so mi padle v oči številne zagrnjene ženske. Po naključju me je en teden zatem pot zanesla v turistično mesto na turški obali – niti enega zagrjenega obraza nisem uzrl. Bilo pa je veliko minaretov, ki so se lepo skladali z okoljem. Ob tem sem se spomnil, kako je bilo v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je na Švedsko prišla večina zdaj tam živečih Slovencev. Sprejeti švedski jezik in švedske običaje se nam je zdelo povsem samoumevno, saj smo prišli kot gostje. In naleteli smo na gostoljubnost. Seveda pa se nam je zdelo tudi dragoceno ohraniti svoje. Saj le tisti, ki zares pozna in ceni svoje, zna spoštovati tudi jezik in navade drugega.

Priznam, da sem se med sprehodom po tem delu Stockholma počutil nekoliko nelagodno. Vse skupaj gre morda pripisati le tradicionalni slovenski zaplankanosti, ki ne vidi, da je taka vizija modernega sveta, pa naj si kdo misli kar hoče, toda zdaj, ko sem spet doma v svoji Sloveniji, brez feredž in minaretov okoli sebe, se počutim bolje. Cerkvni zvoniki sodijo od nekdanj v to pokrajino in me ne motijo, čeprav nisem farški človek. Taka je naša kulturna krajina. Da bi le tako ostalo?

Smo pa imeli Slovenci v Stockholmu svoj čas svoj dom s številnimi prostori, kjer je bilo prostora za številne društvene aktivnosti, pa tudi za družabna srečanja. Sani smo ga obnovili in priredili za lastne potrebe. Tistih časov se z nostalgijo spominjam. In ko sem se letos konec poletja mudil Stockholmu, sem se spet srečal z nekaterimi dobrimi prijatelji iz tistih časov – ne z vsemi, teh bi bilo preveč, toda s peščico najzvestejših slovenski misli in besedi v tej švedski prestolnici.

Med prijatelji v Stockholmu: Kristijan Mlakar, Pavel Udir, Mihaela Hojnik, Alja Ofors, Lojze Hribar, Tone Jakše in Adi Golčman

Tone Jakše

1914-2006

Prevajalec, pisatelj, pesnik, urednik**Umrl je starosta vseh prevajalcev**

Rojen 8. maja 1914 v Dolu pri Ljubljani, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Ker so njegovi vzgojitelji kmalu opazili nadarjenost za učenje, so ga poslali v Ljubljano, na Marijanišče. Kasneje se je vpisal na slavistiko (vmes študiral tudi elektrotehniko) in po končanem študiju začel poučevati na gimnaziji v Ljubljani. Hkrati je delal pri Mohorjevi družbi in bil dramaturg v Državnem gledališču v Ljubljani. Leta 1945 je bil devet mesecev zaprt v ljubljanskih zaporih. Tam je spesnil sonetni venec sonetnih vencev Sla spomina. V sonetih opisuje življenje v zaporih.

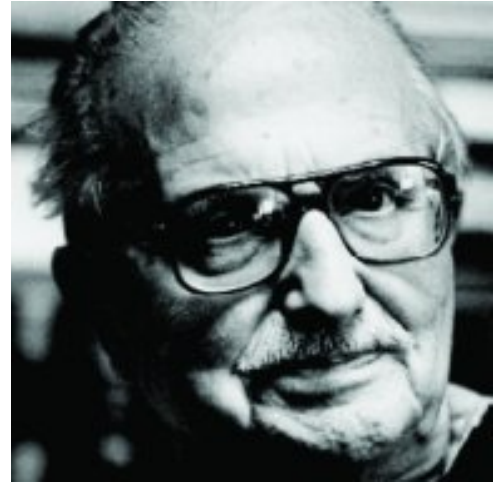
Zbirko je izdal ob svoji osemdesetletnici. Po letu 1954 je bil prevajalec v svobodnem poklicu, več let predavatelj na Akademiji za gledališe, radio, film in televizijo, urednik pri Cankarjevi založbi, jezikovni svetovalec in lektor pri Mohorjevi družbi, Mladinski knjigi, Mestnem gledališču ljubljanskem. Je avtor številnih jezikovnih razprav, člankov in radijskih oddaj. Kot član jezikovnih komisij pri Slovenski akademiji znanosti in umetosti je sodeloval pri vseh izdajah Slovenskega pravopisa. Bil je član jezikovnega razsodišča. Urejal je različne knjižne zbirke, med njimi zbirko Nobelovci. Sestavil je tudi Leksikon nobelovcev. Bil je soustanovitelj in predsednik Društva slovenskih književnih prevajalcev.

Šele natančnejši vpogled v bibliografijo Janka Modra pokaže, za kako izjemnega ustvarjalca gre: preko 1400 bibliografskih zapisov, razkrije več kot 500 književnih prevodov in preko 200 govorno izvedenih gledaliških in radijski del, prevedenih iz več kot dvajset jezikov. Med njimi so številna ključna velika besedila velike klasike in moderne (od Dostojevskega do Nietcheja in Goetheja). Eden njegovih velikih projektov je tudi prva celotna izdaja Goethejevega Fausta (Sanje, 2005). Knjiga je izšla v bibliofilski izdaji ter prejela nagrado Najlepša knjiga leta v kategoriji književnost. Prejel je več domačih in mednarodnih nagrad, med drugim Sovretovo (1969, 1989), nagrado kralja Olafa za prevajanje iz norveščine, za prevode iz nizozemščine nagrado Martina Nijhoffa, je častni član Slavističnega društva Slovenije, leta 1994 pa je prejel srebrni častni znak svobode republike Slovenije.

Janko Moder nam bo v spominu ostal kot izredno globokosrčna in mila osebnost, v delovnosti, učinkovitosti in natančnosti pa najbrže nedosegljiv vzor. Izmed vsega pa je najbolj sijala njegova tiha srčnost in skromnost. Četudi po srcu demokrat, se nikoli ni poklonil nobenemu režimu in nobeni eliti - ne politični, ne kulturni, ne akademski. V čemer gre najbrž razumeti tudi presenetljivo dejstvo, da nikoli ni prejel najprestižnejšega slovenskega priznanja - Prešernove nagrade. Četudi imamo Slovenci v svoji zgodovini le malo sinov, ki so toliko naredili za nas, našo kulturo in naš jezik. Dejstvo je, da smo Slovenci nekaj desetletij brali najboljšo starejšo in sodobno literaturo predvsem po zaslugi Janka Modra. Janko Moder je umrl v 93. letu starosti.

Vir: It, oktober, 2006

Na smrt Janka Modra so opozorili mnogi: Danni Stražar, Olga Budja, Lojze Hribar in drugi. Po zaslugi prijatelja Petra Bernardija sem imela srečo priti v stik z Jankom Modrom, vendar nikoli v živo. Pogovarjala sva se le po telefonu. Napisal je recenzijo za mojo knjigo Švedska slovnica za Slovence (2002), ki se je doslej v Sloveiji sicer ni še nihče lotil. Pomagal mi je tudi pri drugi izdaji priročnika Švedsko – Slovenski besedni vodnik (in obratno), 2004. Lani sem mu po mojem Zvonku poslala knjigo Slovenci na Švedskem, tako je imel vsaj on, Zvonko, srečo, da se je z Jankom Modrom osebno srečal. Bil je navdušen nad tem izrednim človekom. Počiva naj v miru! Svet ga bo pogrešal.

Augustina Budja in Zvonko Bencek

Kot vidite iz priloženega teksta, podpisal sem ga s psevdonimom Jože/. Sodeloval sem pri snemanju filma kot duhovnik ali župnik pri filmskem pokopu. Ostalo tako vidite iz teksta. Našli so me, ker sem lani septembra, igral župnika v filmu o ustanovitelju Rdečega križa Henryu Dunantu, ki so ga v avstrijski Radgoni, snemali Francozi in Švicarji. Ker ste rekli, da bi za objavo porabili mojo fotografijo z Glasilom v roki, nič Vam ne branim, bi morda bilo tudi to za objavo. Sliko pa sami izberite. Moram reči, da so to slike pred pogrebom, kjer sem pogrebem uprizarjal "pokopne"šale, ali kot bi rekli hece. Zato tudi nasmejani obrazi. Posnetkov, ko so snemali prizor pokopa, nimam.

V začetku avgusta je v Gornji Radgoni potekalo snemanje slovenskega celovečernega filma Petelinji zajtrk, ki je posnet po scenariju slovenskega-prekmurskega pisatelja Ferija Laeinščka. Snemanje je potekalo na različnih lokacijah. Prve posnete kadre filma, ki so bili namenjeni snemanju v Gornji Radgoni, so posneli 9. avgusta na Radgonskem pokopališču. Ker je to za Radgono dogodek, je bilo zanj veliko zanimanja. Med radovedneži smo bili tudi mi s kamaro, in posneli priprave na snemanje žarne pogrebne slovesnosti, ki so jo opravili stalni sodelavci Pogrebništva Vrbnjak. To so bili direktor podjetja Ivan Vrbnjak, Martin Kurnik in Jožek Geder. Ob tem je v ekipi žalujočih sodelovalo tudi nekaj Radgončanov, med katerimi so bili tudi ministranta in župnik, ki so opravili cerkveni pogreb. Župnika ali duhovnika je v filmu zaigral občasni dopisnik našega Iformativnega Glasila (Informationsbladet). Film bi naj prišel v kino dvorane prihodnje leto.

Tekst: *Jože Metljak*Foto: *Sašo Serban*

Fotografije in tekst poslal naš prijazni dopisnik iz Gornje Radgone, Ludvik Kramberger, 2006

PS

Ludviku Kramberger se Slovenci na Švedskem prisrčno zahvaljujemo za njegove zanimive in poučne prispevke. Zanimivo je bilo izvedeti tudi nekaj o tem, kako Ludvik preživlja svoj prosti čas, saj je že nekaj let upokojen in se ukvarja z dopisništvom poljubno - kot frilans. Upamo, da nas bo s svojimi dopisi razveseljeval tudi v prihodnje.

Uredništvo

Strategija za dvig rodnosti v Sloveniji

Brane Kalčevič

Zasuk demografskih smernic med vladnimi prioritetami   *Slovenija, 15. november 2006*

Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je predstavil osnutek predloga strategije za dvig slovenske rodnosti.

Slovenija je konec 20. stoletja vstopila v posebej kritično fazo svojega demografskega razvoja. Že vse od leta 1997 naprej beleži prebivalstvo Slovenije negativni naravni prirastek in s tem višjo smrtnost kot rodnost. Povprečno število otrok na slovensko žensko se je v 25 letih zmanjšalo z 2,11 na 1,26. Prebivalstvo sicer počasi narašča, vendar izključno zaradi priseljevanj. Strategija ima pet temeljnih ciljev: Izboljšanje razmer za mlade družine in družine z več otroki, vzpostavitev sistema za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja, zmanjšanje umrljivosti in števila splavov, povečanje preventive in zdravja otrok, mladine in staršev ter vračanje družbe k osnovnim vednotam: življenje, družina, otroci.

Za enostavno obnavljanje prebivalstva, pri sedanji ravni umrljivosti, bi morala ženska v svoji rodni dobi v povprečju roditi 2,1 otroka. Zadnje raziskave s tega področja pa

kažejo, da si mladi v povprečju želijo 2,4 otroka. Ob aktualni stopnji rodnosti (1,26) si tako Vlada RS kot celotna slovenska družba zastavi vprašanje, kako bo mogoče zmanjšati ta razkorak med željami in realnostjo, ter omogočiti mladim parom, da imajo toliko otrok, kot si jih želijo.

Ukrepi družinske politike, zapisani v osnutku dokumenta, ki po predstavitvi roma na medresorsko usklajevanje, dvojno vplivajo na rodnost. Kratkoročno pomagajo staršem, ki si želijo še enega otroka, a menijo, da si ga ne morejo privoščiti. Dolgoročno pa spreminjajo rodnostne norme in vrednote, s tem ko pri ljudeh ustvarjajo občutek varnosti in zavest, da so otroci zaklad in vrednota celotne družbe in da niso samo osebno zaželeni. Predlog strategije predvideva tudi zaostritev pogojev za plačilo splava s strani države. Slednja naj bi stroške posega, sledeč predlogu, krila le, če bi bilo zaradi poroda lahko ogroženo materino življenje, je še zapisano v dokumentu. Vir: RTV SLO/STA

Primerjava s Švedsko: Leta 2004 je bila stopnja rodnosti za ženske 1,75. Prognoza za prihodnost je, da se bo rodnost povečala in da se bo ustalila na povprečju 1,85 otroka na žensko.

Vir: SCB   Zbral: **Brane Kalčevič**

Berlinski maraton 2006

Boris Zmazek

Z zanimivo zgodbo v športnem duhu se nam je iz Slovenije oglasil že znani dopisnik Boris Zmazek. Dopis in fotografiji objavljamo v celoti, kar bo naše bralce gotovo zanimalo. *Uredništvo*

Zadnjo nedeljo v septembru je v glavnem mestu Nemčije potekal že 33. berlinski maraton, ki se ga je udeležilo kar 41 Slovencev, med njimi tudi pet članov TK Maraton Ptuj.

Da odtečeš maraton se ne moreš odločiti v zadnjem trenutku. Dobro se je vsaj leto dni pridno pripravljati, sploh če gre za prvi maraton. »Stari mački« rabimo manj priprav, odvisno od časa v katerem želimo odteči 42 km razdaljo, vseeno pa je treba kondicijo vzdrževati čez celo leto. Odločitev za udeležbo na maratonu, sploh na takšnem kot je berlinski maraton, pa je treba sprejeti vsaj pol leta prej. Prijave so časovno omejene, hitrejša prijava pa je ponavadi cenejša. Tako je v našem klubu že v začetku leta padla odločitev, da gremo na berlinski maraton, kar pa ni slučaj.

Berlinski maraton je po številu udeležencev eden največjih maratonov na svetu, proga pa velja za eno najhitrejših. Prav tu je leta 2003 Paul Tergat iz Kenije postavil svetovni rekord v teku na 42,195 km, to je 2:04:55. Proga je zelo atraktivna, saj je speljana mimo številnih berlinskih znamenitosti, dodatnih moči za ekstremno preizkušnjo pa daje tekačem več kot milijon navijačev, ki bodrijo tekmovalce in skrbijo za dobro vzdušje ob progi. Prva leta so na berlinskem maratonu beležili komaj 300 tekaških navdušencev, po padcu berlinskega zidu pa je število udeležencev maratonske preizkušnje ekstremno naraslo - zadnjih nekaj let se ga udeležuje okrog 40.000 tekačev iz več kot 100 držav sveta. Od letošnjih 39.636 prijavljenih tekačev, se jih je na startu zbralo le 31.427, cilj pa je doseglo 30.235 ali 96,2 % tekačev.

Že v začetku avgusta je bilo zaključeno zbiranje prijav za berlinski maraton, takrat smo se v klubu že organizirali. Prenočišče smo si rezervirali v Slovenskem domu Herberge St. Elizabeth, v Berlin pa smo odpotovali različno. Sam sem z ženo odpotoval v Berlin z osebnim avtomobilom, šla sva en dan prej in ostala sva še en dan dlje, drugi so potovali s kombijem. ali s kombijem. Drugi si zaradi službenih obveznosti tega niso mogli privoščiti. Berlin ni ravno blizu, in če si že enkrat tam, si je treba vzeti malo več časa.

Del ekipe slovenskih tekačev pred Slovenskim domom Herberge St. Elizabeth v Berlinu. Od leve proti desni: stojijo - Marjan Škrbec, Boris Zmazek, Darko Krajgar, Biljana Ribič, Renato Ribič, Damijan Belšak in Stanko Matjašič, čepita - Axel Vehreschild in Miro Krivec. Foto: Melita Zmazek

Kar 12-urno potovanje sva začela v četrtek zjutraj. Za lažje prestajanje vožnje pa sva pot prekinila z ogledom še drugih zanimivih mest. Tako sva se na poti v Berlin ustavila v prečudovitem termalnem mestecu Karlovy Vary na Češkem, nazaj grede pa sva si ogledala še nemško srednjeveško mesto Bamberg.

Od vožnje utrujena sva se znašla zvečer sredi Berlina, pred Slovenskim domom. Našla sva ga brez težav s pomočjo natančnih navodil, ki sva jih dobila od lastnikov Doma. Drugo jutro sva se po zajtrku odpravila raziskovat mesto. Z dvema žepnima knjigama o Berlinu, ki sva ju že doma dodobra preštudirala, sva začela na Potsdamer platzu. V kratkih hlačah in kratki majici, kot da sva sredi poletja, sva večji del pešočila, na daljše razdalje pa sva se prestavljala z javnim železniškim in avtobusnim prevozom. Celo za naše razmere je takšen način prevoza izredno poceni. Zvečer so prispeli kolegi, bili so utrujeni od dolge vožnje, sama pa od celodnevnega potepanja po Berlinu.

Naslednji dan je bil še en dan potepanja po Berlinu. Oglede sva tu in tam prekinila z lenobnim posedanjem ob kavi ali osvežilni pijači na prijetnem jesenskem soncu, prijetnem za posedanje, a naslednji dan me je čakal maraton in vsaj 20 °C previsoka temperatura. Najrajši tečem pri temperaturi, ki je pod 10 °C, tudi rezultati so takrat najboljši. Kolegi so

že zgodaj popoldan odšli v Dom počivat, z ženo pa sva si še kar naprej ogledovala mesto, ki je se je že pripravljalo na velik dogodek, celo za tako veliko mesto. Start 33. berlinskega maratona je bil torej v nedeljo, 24.9.06, ob deveti uri zjutraj. Pet minut prej je startalo tudi 154 invalidov na vozičkih, hkrati pa je potekal še največji nemški šolski tek – mini maraton – na katerem se je zbralo okrog 1000 otrok iz več nemških zveznih dežel.

Boris Zmazek: Na cilju

Dan prej, torej v soboto, 23.9.06, je v Berlinu potekala še tekma v hitrostnem rolanju na 42 km (The World Inline Cup 2006). Od 7932 prijavljenih tekmovalcev je maratonsko progo predrsalo 6289 roleristov (profesionalci in rekreativni roleristi so startali skupaj), ob progi pa jih je bodrilo 300.000 skaterskih navdušencev, ki so imeli kaj videti. Tekma se je spektakularno zaključila pri Brandenburških vratih: zmagovalca sobotne skaterske tekme sta bila Italijana Luca Saggiorato (1:02:25) in Giovanna Tuchiarelli (1:14:02). Za varnost je bilo odlično poskrbljeno, saj so tekmovalci na določenih odsekih dosegali hitrosti tudi do 60 km/h!

Letošnji 33.maraton je zaznamovala poletno visoka temperatura, 26 °C, tek pa je deloma lajšal, deloma pa oviral še močan veter. Lajšal, ker je hladil pregreto telo, oviral pa, ko je pihal v prsa. Ob visokih temperaturah je organizacija maratona še posebej zahtevna, saj se večja potreba po vodi in energetskih napitkih, večja utrujenost tekačev, dehidracija in posledična izčrpanost pa zahtevajo tudi zelo dobro pripravljenost medicinskega osebja. Za medicinsko oskrbo je skrbelo ok. 1000 ljudi, od tega več kot 100 zdravnikov in 360 maserjev, ki so »mehčali« utrujene mišice. Vsaka dva in pol kilometra so bili tekmovalcem na razpolago voda, energetski napitki in hrana, tu in tam pa še tuši za ohladitev pregretim teles. Za vzdušje in tempo ob progi je skrbelo več kot šestdeset glasbenih skupin, ki so igrale različne zvrsti glasbe, od rocka do jazza. Tudi stanovalci, ki so tekmo opazovali kar iz balkonov in oken svojih stanovanj, so se trudili po svoje motivirati in bodriti reko tekačev – na ves glas so predvajali glasbo iz svojih hi-fi naprav. Vsa ta glasba in vzdušje na progi mi je dvigovalo dlake po telesu in ob tem človek dobi zalet, da tečeš veliko lažje. To kažejo tudi zelo dobri rezultati kljub vročini, ki je bila. Ponavadi ne grem dvakrat na isti maraton. Berlinski je vsekakor eden tistih, ki bi ga z veseljem še enkrat odtekel.

Letos je na 3. berlinskem maratonu zmagal Haile Gebrselassie iz Etiopije, s časom 2:05:56. To je 7. najboljši rezultat vseh časov, 3. najboljši čas vseh berlinskih maratonov in hkrati najboljši čas tega leta. Za nov svetovni rekord mu je zmanjkalo le 61 sekund, najbrž nekaj tudi na račun vremena. Med ženskami je prvo mesto zasedla Wami Gete, prav tako Etiopijka, s časom 2:21:34.

Ptujski maratonce smo naše barve dobro zastopali: vsi, ki smo se te preizkušnje udeležili, smo jo tudi dobro odtekli, v času od treh do štirih ur in pol. Rezultati vseh tekačev, ki so pretekli ciljno črto 33. berlinskega maratona, so bili že naslednje jutro objavljeni v časopisu Berliner Morgenpost.

Boris Zmazek

Razstava medalj in akvarelov

Jožeta Stražar Kiyohara in Sumiko Kiyohara

V Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani je odprta razstava medalj na Švedskem delujočega Slovenca Jožeta Stražarja Kiyohare in akvarelov japonske umetnice Sumiko Kiyohara. V pozdravnem govoru je obiskovalce nagovoril prof. dr. Peter Kos, direktor Narodnega muzeja Slovenije, razstavo pa je odprl nj. eksc. g. John HM Hagard, švedski veleposlanik v Republiki Sloveniji. V spremljajočem glasbenem programu je otvoritev popestril nastop kitarskega dueta Jana & Danni.

Odprtje razstave so se med drugim udeležili tudi Veleposlanik Japonske v Sloveniji in ugledni slovenski kulturni sodelavci. Narodni muzej Slovenije tako z novo razstavo ponovno na široko odpira svoja vrata in vabi obiskovalce, da se poleg ogleda zbirke

predmetov slovenske kulturne dediščine podajo tudi med medaljerske umetnine Jožeta Stražarja Kiyohare in v akvarelni svet Sumiko Kiyohara.

Prikaz

medaljerske ustvarjalnosti na Švedskem delujočega Slovenca Jožeta Stražarja Kiyohare v osrednji slovenski numizmatični instituciji, predgovor:

V sklopu Narodnega muzeja Slovenije, ki v letošnjem letu praznuje 185-letnico ustanovitve, deluje kot eden izmed samostojnih oddelkov tudi Numizmatični kabinet. Poleg zbiranja, čuvanja in proučevanja numizmatičnih muzealij je njegova naloga – podobno kot v sorodnih institucijah povsod po svetu – tudi zbiranje medalj in proučevanje medaljerstva, povezanega s slovenskim prostorom.

Medaljerstvo na slovenskem prostoru nima tako bogate tradicije kot v sosednjih državah in le občasno se pojavijo osebnosti, ki izraziteje posežejo v tovrstno kiparsko ustvarjalnost. Po smrti uveljavljenih medaljerjev Vladimirja Štovička (1896-1989) in Staneta Dremlja (1906-1992), ki sta svoje znanje črpala v Pragi oziroma Zagrebu in Italiji, v Sloveniji ne deluje umetnik, ki bi se izraziteje ukvarjal z medaljerstvom kot specifično kiparsko zvrstjo.

Odkar je Numizmatični kabinet Narodnega muzeja Slovenije leta 2000 s svojo odmevno razstavo »Denarništvo in zgodovina« gostoval v Kraljevem Numizmatičnem kabinetu (Kungliga Myntkabinetet) v Stockholmu, se je pričelo sodelovanje z Jožetom Stražarjem Kiyoharo (roj. 1940), ki že skoraj štirideset let živi in deluje na Švedskem. Jože Stražar Kiyohara je Slovenec po rodu, poročen z japonsko umetnico Sumiko Kiyohara, (njeni akvareli – podobno kot to velja za njuno vsakdanje življenje - dopolnjujejo tudi tokratno razstavo) zato so na njegovo ustvarjalnost vplivala tri okolja, s katerimi je najtesneje povezan (mediteransko, nordijsko in daljnovzhodno). Stražar se posveča predvsem medaljerstvu, kot tak je tudi na Švedskem izjemno cenjen, zato ga lahko upravičeno uvrščamo med pomembne slovenske medaljerje. Prav je, da tudi njegove drobne medaljerske umetnine najdejo mesto v medaljerski zbirki osrednje slovenske numizmatične institucije, saj bo le na tak način poskrbljeno za celovit prikaz slovenske medaljerske ustvarjalnosti. Medaljerske razstave v Sloveniji so izjemno redke, zato nas veseli, da lahko prav v Narodnem muzeju Slovenije prikažemo prerez skozi medaljersko ustvarjalnost na Švedskem delujočega Slovenca Jožeta Stražarja.

prof. dr. Peter Kos

Godalni kvartet TARTINI na Švedskem*Ciril M. Stopar*

Slovenski virtuozni so s prvovrstno izvedbo klasične glasbe uspešno nastopili na koncertih v dvorani gradu Kalmar slott v Kalmarju, Olofströmu, Västerosu, Skinnskattebergu, Stockholmu in Uppsali. Organizator turneje na Švedskem je bil švedski Rikskonserter in Cankarjev dom iz Ljubljane.

Godalni kvartet Tartini je bil ustanovljen leta 1983 in je eden najbolj poznanih godalnih ansamblov v Sloveniji pa tudi v Evropi, kajti člani kvarteta so najbolj poznati glasbeniki slovenske filharmonije. Najprej so si dali ime Slovenski filharmonični string kvartet, v začetku 1990 let pa so vzeli novo ime Godalni kvartet Tartini, po legendariskemu glasbeniku Giuseppeju Tartiniju, ki je živel v letih 1692-1770 in so mu na trgu v Piranu postavili velik spomenik, kjer se večkrat zbirajo glasbeniki iz Slovenije in cele Evrope.

Člani godalnega kvarteta Tartini so zares eni izmed najboljših tovrstnih slovenskih reprezentativnih kulturnikov, ki so v zadnjih letih delovanja s svojimi koncerti postali ambasadorji slovenske kulture na domačih in tujih koncertnih odrih. Z občudovanja vredno zagnanostjo in predanostjo se člani kvarteta posvečajo tej plemeniti zasedbi in se z vrhunsko izvajalsko višino ter prepričljivo

muzikalno tehtnostjo naglo približujejo ravni najuglednejših svetovnih kvartetnih sestavov.

V kvartetu sodelujejo naslednji virtuozni: **Miran KOLBL**, 1. violina, **Romeo DRUCKER**, 2. violina, **Aleksandar MILOŠEV**, viola in **Miloš MLEJNIK**, violončello.

Izvedli so naslednji program: skladbe slov. skladatelja Marijana Lipovška: Štiri sporočila; Claude Debussy: Kvartet op. 10 in Ludwig van Beethoven: Kvartet op. 131, cis mol.

V Olofströmu se je precejšnje število članov odzvalo vabilu na koncert v Folkets hus, ki je trajal eno uro in pol. Na koncu čudovitega koncerta so v imenu Slovenske zveze sprejeli priznanje za uspešne koncerte na Švedskem.

Zatem smo se s prijaznimi glasbeniki pogovorili za kulisami in presenečeni so bili, ker

je toliko Slovencev prisostvovalo njihovemu koncertu. Ker so bili utrujeni od napornega igranja so se odpravili k počitku, ker so že naslednji dan zgodaj zjutraj potovali naprej na naslednji koncert. Tudi mi smo

se odpravili domov, kajti bilo je že pozno in sredi tedna. Toda bili smo zadovoljni, ker smo srečali in poslušali virtuoze slovenske klasične glasbe in to pri nas v Olofströmu, kar se ne zgodi vsak dan.

Ciril M. Stopar

INTERVJU

ANA KOKOL

Marija Kolar

Pogovor z Ano Kokol

Bila je volonter na Evropskem prvenstvu v atletiki, ki je bilo v Göteborgu 6. -- 13. avgusta letos. Dekle, ki sedi nasproti poznam ze veliko let, njen smeh je nalezjliv in pogled odkrit. Pove, kar misli, rada pomaga in je podpredsednica v slovenskem društvu Slovenski Dom v Göteborgu.

1. Zakaj si se odločila za to delo?

Ko je bilo svetovno prvenstvo v atletiki, prav tako v Göteborgu leta 1995 sem gledala tekmovanja s tribune, takrat sem si želela biti zraven in поблиže spoznati naše športnike. Zato je bila zamisel že takrat, da bom pomagala, če bom imela to možnost.

2. Kaksen je bil občutek, ko si jih sprejela na letališču Landvetter?

Bila sem nervozna in trema je izginila, ko sem zagledala tekmovalko Marlene Ottey, ki sedaj živi v Ljubljani in tekmuje za Slovenijo. Športnike, trenerje in predstavnika Atletske Zveze sem najprej odpeljala v Valhalla, kjer so bili akreditirani. Bivali so v hotelu Europa.

3. Kakšne so bile Tvoje obveznosti s tem delom?

Peljala sem jih na ogled stadiona Ullevi, kjer bodo tekmovali, stadion Slottskogsvallen, kjer bodo trenirali in jedilnico v Burgården šoli. V nedeljo dopoldan smo se s tramvajem odpeljali do Slottskogsvallen na trening. Na otvoritvi prvenstva na Götaplatsen sem

Markotu Bratušu, ki je nosil slovensko zastavo, pomagala, da je našel svoje mesto.

4. Si imela možnost tudi gledati tekmovanja?

Ja, imela sem to možnost, sedela sem s trenerji in športniki, ki niso tekmovali na tribuni

in navijala.

5. S čem si še pomagala?

Prevajati, ker nekateri trenerji niso govorili angleško, hodila sem tudi v Lekarno po zdravila. Nakup cvetja za Matica Osovnikarja, ki je osvojil bronasto kolajno na 100 m teka. Samo enkrat je bilo nekaj časa, da sem trenerju razkazala Göteborg, ko sva se peljala za Paddanom. (ladje, ki vozijo v zalivah)

6. Kdo je dal vzpodbudo za sprejem?

Slovensko Veleposlanstvo iz Stockholma je organiziralo 9. avgusta v hotelu Gothia Towers na 18. nadstropju sprejem za ekipo iz Slovenije in povabljenih gostov. Povabilo so tudi dobila slovenska društva v Göteborgu, tako so se tega udežili člani društev Slovenski Dom in France Prešeren. Malo smo se poskusili spoznati med seboj ob narezku in vinu. Ob tej priložnosti je predsednik Atletske Zveze Peter Kukovica predal darilni bon vreden en milijon tolarjev Maticu Osovnikarju in njegovemu trenerju Albertu Sobi za uspeh in nadaljni trening.

7. Kako bi zaključila misel o tem tvojem prostovoljnem delu?

Nisem si predstavljala, da bo tako veliko dela, malo spanja in potreba po dobrih živcih. Pričakovala bi tudi nekoliko boljšo organizacijo s strani Slovenske Atletske Zveze.

8. Zadnji komentar.

V kolikor bo Göteborg še dobil VM v atletiki leta 2011, bo prav gotovo moja prijava zraven. Čeprav so bile tudi nekatere nevšečnosti, je to prvenstvo potekalo uspešno in ostali mi bodo lepi spomini.

PS. Na sprejemu so Ano pohvalili, da je bila prijazna, veliko je pomagala, naredila in uredila kar je bilo mogoče. Še vedno pa neprijetno preseneča dejstvo, da čeprav je Slovenija samostojna že od leta 1991, se še stalno zgodi, da jo kdo zamenja s

Slovaško. Na tem prvenstvu je bilo 3 200 prostovoljnih delavcev. Na zaključnem delu je Ana Kokol ponosno nosila Slovenslo zastavo.

Intervju izvedla Marija Kolar

- Slike:**
1. Vladimir Kevo (trener Primoz Kozmus), Ana Kokol
  2. Marija Kolar, Matic Osovnikar
  3. Dr Peter Kukovica (pred Atletske zveze Slo), Matic Osovnikar in Albert Soba (trener Matica)
  4. Zvonko Veble, Matic Osovnikar
  5. Ana Kokol, maskot Allwin in Tomislav Popetrov, trener Jolande Čeplak
  6. Ana kokol pri zaključni ceremoniji
  7. Stadion – Matic Osovnikar počepa
  8. Jolanda Čeplak

9. Autografi. Cela ekipa, Matic in Jolanda Čeplak.

7

8 9

lt, 2006

Najprej najlepša hvala da se lahko predstavim vašemu glasilu in s tem Slovencem na Švedskem. Do sedaj sem opazil, da ste si za življenje izbrali mrzlo, mračno a prijazno deželo. To deželo pa sem si tudi jaz izbral za raziskovalni projekt s čimer bom zaključil svoj študij.

Sem Lenart Girandon, rojen 1984 v Ljubljani, a že celo življenje stanujem v Domžalah. Tam sem obiskoval osnovno šolo, srednjo šolo sem končal na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu. Nato sem se odločil študirati mikrobiologijo, kjer sem sedaj absolvent. Praktični del svoje diplomske naloge opravljam pri prof. Juretu Piškurju, ki opravlja dobro opremljen laboratorij in skrbi za to, da laboratorij kar najbolje deluje in da se ljudje v njem kar najbolje počutijo.

Za študij na Švedskem sem potreboval kar nekaj sredstev. Kar nekaj sem jih dobil preko programa za izmenjavo študentov Socrates/Erasmus, vendar pa to vseeno ni bilo dovolj. Zato sem zaprosil za denarno pomoč tudi našo občino Domžale, ki mi je tudi odobrila nekaj sredstev. Tako mi je urednica lokalnega časopisa Slamnik poslala nekaj vprašanj in me prosila za odgovore, kar sem seveda z veseljem naredil.

Od kod tvoja odločitev za študij mikrobiologije?

Mislil sem se za to odločil že zelo kmalu. Ko sem bil še otrok me je mama peljala na zame takrat zelo velik izlet v njen laboratorij. Ravno v tistem času pa je v njenem laboratoriju gostovala neka profesorica iz Zagreba in mi je pokazala skrivnostni svet, ki je mnogo manjši od našega in v katerem je prostora za vse, še tako čudna in skrivnostna

bitja. Tako nekako sem takrat dojemal pogled navadnega preparata odpadne vode skozi mikroskop.

Je bila morda biologija tvoj najljubši predmet v osnovni in srednji šoli?

Kako ste pa to uganili? Bil sem eden redkih, čeprav še vedno ne razumem zakaj smo tako redki, ki so vedno uživali pri vseh naravoslovnih predmetih. Razen pri matematiki seveda. Za te predmete me je še bolj navdušila učiteljica v osnovni šoli, Ada Švegelj, saj smo se ravno takrat

začeli ukvarjati s tem, kje so dejansko zapisane naše lastnosti. Od tu pa ni več daleč do spoznavanja delovanja celice...

Katero srednjo šolo si obiskoval in katero fakulteto?

Obiskoval sem Škofijsko klasično gimnazijo, kot vam lahko ime pove, ne preveč naravoslovno šolo. Vendar moram povedati, da so se res potrudili in kljub temu, da je na šoli prevladovalo zanimanje za družboslovne predmete, omogočili 11 dijakom, da smo imeli več kemije in biologije, od česar smo zelo veliko odnesli, saj skoraj vsi študiramo v tem področju. Enega sošolca smo celo sprebrnili, da je iz prvotne psihologije prestopil v kemijo! Končujem pa interdisciplinarni študij Mikrobiologije na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

V Lundu na Švedskem se pripravljáš na diplomu. Kako si pravzaprav prišel do te priložnosti, ki ti najbrž kot bodočemu znanstveniku veliko pomeni?

Res mi ta priložnost veliko pomeni. Do tega pa je prišlo po naključju. Bil sem že odločen in zmenjen, da bom raziskovalno delo za mojo diplomsko nalogo opravil doma, potem pa me je prof. Jure Piškur, ki je profesor na Univerzi v Lundu in ima na voljo izredno dobro opremljen laboratorij povabil da bi prišel pogledat življenje in delo na Švedskem. Potem sem moral preveriti kako bo na to reagirala punca Miša in skoraj takoj sem se začel pogovarjati o temi raziskovalnega dela.

V čem so bistvene razlike med tvojim študijem v Ljubljani in na Švedskem?

V Lund sem šel le raziskovati torej zaradi praktičnega dela, saj mi je za končanje študija ostal le en izpit. Torej se moj študij kar precej razlikuje od študija doma. Tu sem se v celoti posvetil raziskovalnemu delu, mojemu projektu in zato ne hodim na predavanja ampak je moja glavna naloga v laboratoriju. Vseeno pa malo preverim kaj poslušajo študentje in grem poslušati predavanja ki me zanimajo in ki bi mi koristila. Glede tega sem veliko bolj svoboden in nisem vezan na določene predmete, kot sem bil doma. Zato sem se tudi potrudil narediti čim več izpitov doma.

Praviš, da si že imel kratko predstavitev metod in rezultatov – lahko nekaj več poveš o vsebini predstavitve in kateri jezik uporabljaš?

Ne vem če vam smem to izdati... Hecam se. Trenutno delam na neki izredno nestabilni rastlinski kinazi. Ta encim je celo pri shranjevanju na -80°C čez noč, kjer bi morale vse funkcije otrpniti in se tako nebi smelo z njim nič zgoditi, preprosto izginil. S

profesorico Birgitte Munch-Petersen iz Univerze Roskilde na Danskem sva uspela ta encim stabilizirati in celo očistiti. Ker pa sva se bala, da bi vseeno encim izginil, sva metodo čiščenja poenostavila in izpustila enega od glavnih korakov, s čimer sva dobila očiščeno kinazo, le da ima del drugega proteina vezanega nanjo. In to metodo sem predstavil z ostalimi rezultati. Predstavitev je bila seveda v angleščini. V Švedščini bi jo težko zaključil v doglednem času... Sedaj smo že bolj pogumni in jo bomo očistili z vsemi koraki. Toda zakaj ravno kinaze, bi vas verjetno zanimalo. Kinaze se zelo veliko uporabljajo za gensko terapijo, saj lahko iz neaktivnega zdravila naredijo aktivno obliko le v obolelih celicah, zdrave pa normalno živijo naprej. Torej so uporabne na mnogo področjih. Za vsako bolezen na tem svetu kinaza raste...

Kako so te sprejeli na univerzi v Lundu?

Že prvi kontakt po e-pošti z gospo, ki skrbi za to da študentje nimajo težav, je bil zelo impresiven. Takoj si me je zapomnila in mi vedno odgovorila kot bi bil edini ki pridem na njihovo fakulteto. V resnici pa nas je le na oddelku več kot 40. Tudi laboratorij je zelo internacionalen z izredno dobrimi odnosi, tako da so me sprejeli takoj. S komunikacijo ni

bilo težav, saj le angleščino govorimo čisto vsi, bolj zabaven del pa je sprotno učenje jezikov ostalih v laboratoriju. V laboratoriju res vlada odlična atmosfera v kateri je užitek delati in zgodaj so mi pokazali, da za njih nisem pač nek študent ampak eden izmed njih.

Morda na kratko o življenju študenta v Lundu?

Življenje zna biti tu zelo naporno, zna biti pa tudi zelo uživaško. Za uživaško stran v Lundu obstaja 11 bratovščin študentov, ki se imenujejo narodnosti, in kdor se včlani v eno izmed njih ima prost vstop na vse zabave, ki pa jih ni malo in tisti študentje ponavadi predavanja bolj presanjajo. Za ostale pa se vsak teden dogaja kaj zabavnega, vsaj če imaš v svoji stavbi nekoga ki stvari spremlja in novice posreduje. Navada je da greš lahko tudi na zabavo od človeka

ki ga nikoli nisi videl, če le ne boš pri njem zahteval pijače. Švedi so pri nekaterih stvareh tako drugačni!

Kakšno mesto ali mestece je Lund, je življenje drago, kako si ga olajšaš?

Lund je zelo prijazno a tudi zelo študentsko mesto. Poleti je kar mestece, saj ima čez poletne mesece le eno tretjino prebivalcev kot čez ostalo leto, saj takrat ni študentov. Mesto ima zelo veliko majhnih in velikih parkov, veliko umetniških postavitev, v ozadju pa ponavadi stoji stoletja stara ogromna stavba iz temno rdeče opeke. In ta stavba skoraj po pravilu pripada Univerzi v Lundu. Zabavno v Lundu je tudi, da skoraj nihče nima avtomobila in se vsi od otrok do profesorjev vozijo v službo s kolesi. Tako tu nimajo ogromnih parkirnih prostorov za avtomobile ampak za kolesa. In priročno si je zapomniti kje si kolo pustil, saj ga je drugače zelo težko najti. Življenje je dosti dražje kot doma. Pri nekaterih stvareh kar ne moreš verjeti da lahko zahtevajo toliko. Vendar če si kuhaš sam ni tako hudo. Vsake toliko časa dobim po e-pošti kakšno novo idejo ali poprosim za teoretično pomoč, tako da bom na koncu še dober kuhar povrhu!

Koliko časa boš ostal na Švedskem?

Na to vprašanje pa zelo težko odgovorim, saj se lahko pri raziskovalnem delu marsikaj zalomi. In imam kar obsežen projekt. Vendar sem skoraj prepričan da bom Maja že občudoval domačo pomlad.

Če se prav spominjam, si se včasih uspešno ukvarjal s sabljanjem, je v Lundu kakšna priložnost za športno rekreativne dejavnosti.

Res sem kar nekaj časa sabljal, vendar pa sem se zadnje čase ukvarjal z mnogimi športi, kar mi tu pride kar zelo prav. Nekako enkrat na teden gremo moški del laboratorija med kosilom na badminton, zelo popularen tu na švedskem je nekakšen dvoranski prilagojen hokej, ki se sicer dosti razlikuje od našega dvoranskega hokeja a je vseeno zabaven, za ostale športne aktivnosti pa je tudi poskrbljeno, saj obstaja liga fakultet v košarki in nogometu. Veliko ljudi pa tudi teče, saj je v Lundu čist zrak in veliko narave povsod.

Kako si povezan z domovino?

Z domovino komuniciram predvsem preko interneta, saj imajo v Lundu vse študentske sobe omogočen dostop do interneta. Uporabljam programe, kjer se lahko pogovarjam in tudi vidim sogovornika, da mi ni preveč težko. Vseeno pa včasih postane malo težko, saj se dan že močno krajša in bo tako tudi nadaljeval do končnih 4 ure dolžine. Vseeno pa se tu zelo zabavam in mislim da mi bo to res pomagalo tako pri znanstveni kot osebni rasti.

Hvala in lepo se imej

Vera Vojska

En pusselbit av Landskronas historia **Drago Kostanjevec** *Mikael Brandt*

Drago Kostanjevec kom till Sverige och varvet i slutet av 60-talet. Han är förrådsman och

servar varvsarbetare som i en strid ström kommer till förrådet för att få ut materiel. Nabulas Gintaras lyckas med hjälp av knagglig engelska och teckenspråk få honom att förstå att han behöver en kapskiva. Men varken han eller andra av de icke svensktalande varvsarbetarna vill eller har tid att prata med oss. I alla fall inte under arbetstid.
— Problemet är att de inte förstår engelska men det fungerar ändå, säger Drago. Drago Kostanjevec är glad att få komma tillbaka till varvet efter att ha varit inskriven hos arbetsförmedlingen några år.
— Jag fick gå en del kurser. Som vuxendagis, säger han och fnyser.
En bit ifrån skrovhallen har de första sektionerna av skrovet svetsats samman på stapelbädden. Sammanlagt är det 50 sektioner som ska sättas samman och i början av nästa år sjösätts skrovet och seglas till Norge. Därmed kan ett nytt kapitel i Landskronas varvshistoria skrivas.

Största enskilda industrinedläggningen

Under flera decennier i mitten av 1900-talet tillhörde Sverige de stora varvsnationerna men under 70-talet ledde bland annat stora oljeprishöjningar till en kraftig nedgång i fartygsbeställningarna. Högkostnadsländer som Sverige drabbades speciellt hårt av konkurrensen från bland annat Japan och Sydkorea. Svenska staten försökte klara krisen genom att bilda Svenska Varv som övertog de stora inhemska varven. Dessa lades efter hand ändå helt eller delvis ner.

Johanna, ett av Dragos fyra barnbarn

Öresundsvarvet, grundat 1915, blev 1977 en del av Svenska Varv. Hoten mot verksamheten blev i slutet av 70-talet allt mer påtagliga och till slut beslutades, trots massiva protester, om en nedläggning. 2,500 anställda på Öresundsvarvet miste i början av 80-talet sina jobb vilket betydde att det handlade om Sveriges största enskilda industrinedläggning. 1982 sjuksattes det sista nybygget från varvet. Verksamheten dog dock inte ut helt i och

med att nybyggnationen upphörde. Öresundsvarvets verksamhet fortsatte, som reparations- och ombyggnadsvarv. I slutet av 80-talet började Bruces Mekaniska Verkstad (som senare fick heta Bruces Shipyard) att åter bygga fartygsskrov. I slutet av 90-talet köptes hela Bruces av norska Fosen Industrier som tidigare varit delägare. Även Öresundsvarvet köptes och de båda varven ingick i moderbolaget Landskronavarvet. En ny varvskris drabbade Landskrona 2002 då både Bruces och Öresundsvarvet, samt fastighetsbolaget Varvsudden AB som ägde marken, försattes i konkurs. Öresundsvarvet köptes av en grupp underleverantörer och verksamheten kunde fortsätta. Moderbolaget Landskronavarvet tog över Bruces verksamhet som kunde rekonstrueras. Fosen Industrier är fortfarande ägare till Landskronavarvet.

Sva Katja in Boštjan, 22-letna študenta iz okolice Maribora. Oba študirava v Gradcu v sosednji Avstriji: Katja arhitekturo, Boštjan prevajalstvo in tolmačenje. Prejšnja leta sva odkrivala predvsem čare Slovenije, letos pa sva se odločila raziskati še kakšno tujo državo. Že dalj časa sva si želela na potovanje z vlakom, saj je potovanje s karto Interrail najbolj ugodna možnost za študente. Poleg tega ima tako potovanje nek prav poseben šarm, saj ti daje občutek svobode in samostojnosti. Bila sva torej odločena, da bova potovala z vlakom po Evropi. A po katerem delu? Tako izkušeni popotniki kot prijatelji so nama svetovali, da se odpraviva v Vzhodno Evropo ali pa na jug, saj so to zelo lepi in hkrati najcenejši deli celine. Med najinim prvim potovanjem te vrste naj bi pridobivala predvsem izkušnje in se pripravljala na

daljše poti. A odločila sva se drugače, saj sva že vedno želela videti Skandinavijo. Zato sva sklenila, da raje letos vloživa vse prihranke in si privoščiva potovanje po Švedski in Norveški, kot pa da to poletje vadiva za »pravo stvar«, katere si naslednje poletje po možnosti niti ne bi mogla privoščiti.

Odločitev za Skandinavijo je bila dokončna in z odhodom nisva želela dolgo odlašati. Tako sva v borih sedmih dneh sestavila zelo natančen načrt potovanja in si priskrbela vso potrebno opremo ter dokumente (predvsem mednarodne študentske kartice ter članske izkaznice za mladinske hotele, s katerimi ti pripada popust pri prenočitvah v hostlih* po vsem svetu). Prav tako sva navezala stike s predsednikom Slovenske zveze na Švedskem, Cirilom Stoparjem, s katerim sva se dogovorila, da se slišimo, ko prispeva na Švedsko.

Vnaprej sva si rezervirala vsa prenočišča, kar se je izkazalo za zelo pametno, saj so bili mladinski hoteli marsikje popolnoma zasedeni in bi si morala preiskati prenočišče drugod – to pa bi bilo seveda zelo drago. S seboj sva vzela tudi precej hrane, saj sva si nameravala kuhati kar sama, kjerkoli bi za to imela priložnost. K sreči ima večina hostlov zelo dobro opremljene kuhinje, kar popotnikom zelo olajša potovanje in deluje blagodejno predvsem na debelino denarnice. Ko sva napolnila nahrbtnike (vsak je imel dva) z vsem potrebnim, sva z grozo ugotovila, da bo vsak od naju moral s seboj prenašati kar 22 kg prtljage! A tega se nisva ustrašila in sva se 16. avgusta podala na pot, ki jo bova v nadaljevanju natančneje predstavila.

1. dan: Maribor-Malmö Prvi del potovanja sva opravila z avtomobilom. Iz domačega Maribora sva se zjutraj podala preko meje do Gradca, kjer sva prvič sedla na vlak. Začetno navdušenje nad tem prevoznim sredstvom, ki se ga drugače le redko poslužujeva, je dokaj hitro splahnelo, predvsem zaradi nenehnega občutka zasedenosti in bolečin v hrbtu. Pot do Berlina, katerega sva dosegla v poznih večernih urah, naju je vodila skozi Salzburg, München in Nürnberg. V nemški prestolnici sva prestopila na nočni vlak za Malmö.

Iz udobnega hitrega vlaka sva se preselila v nabito poln spalni kupe za šest oseb. Čeprav ime zatrjuje nekaj drugega, pa to noč na tem vlaku ni bilo kaj dosti spanca – slednjega sta preprečevala slab zrak in huda vročina. Tako sva prihodnje jutro, najino prvo na Švedskem, pričakala povsem izmučena. Vendar nama niti telesna utrujenost ni mogla skaliti dobre volje in optimizma.

2. dan: Malmö in Lund Stopila sva z vlaka, nahrbtnike odložila v omarice za prtljago na železniški postaji in se podala raziskovati mesto. Prva postaja je bil turistično informacijski center. Sicer sva seznam zanimivosti, ki sva si jih želela ogledati, pripravila že vnaprej s pomočjo interneta in turističnih vodnikov, a kljub temu sva v vsakem mestu obiskala tak center,

da sva si priskrbela načrt mesta in najnovejše informacije.

Ko sva se kasneje sprehajala po mestnih ulicah, se je Malmö ravno prebujal. To naju je zelo presenetilo, saj sva od doma vajena, da večina trgovin odpre že ob osmih, najkasneje ob devetih zjutraj. Sedaj pa je bila ura že pol deset, večina lokalov in prodajaln pa je bila še vedno zaprtih – tako je ostalo vse do desete, pri nekaterih celo do enajste. Podala sva se preko glavnih mestnih trgov in bila navdušena nad Lilla Torgom, obdanim z barvitimi hiškami predalčaste zidave (t.i. »Fachwerk«). Od ostalih trgov nisva videla dosti – mesto se je namreč pripravljalo na festival in je zato izgledalo kot pravo gradbišče.

Drugo presenečenje naju je pričakalo nedaleč od glavnega trga. V neposredni bližini je namreč pokopališče, ki je bilo preurejeno v mestni park. Nikoli poprej še nisva videla pokopališča sredi centra mesta. Sledil je obisk knjižnice, prave arhitekturne poslastice (Katja toplo priporoča ogled). Nato sva se odpravila nazaj proti železniški postaji in se vkrcala na vlak za Lund, kjer sva imela rezervirano prenočišče.

Po kratkem ogledu mesta sva utrujena prispela do Vandrarhema – to je danes ena redkih švedskih besed, ki se jih spomniva. Mladinski hotel v Lundu je nekaj posebnega, saj je v bistvu star spalni vlak, ki so ga postavili na odstavnici in v celoti prenovili. Tako sva tudi drugo noč potovanja preživela na vlaku, a za razliko od prve nama je uspelo v miru prespati vso noč in se dodobra spočiti.

3. dan: Lund-Höör-Karlskrona Najin načrt za ta dan je bil precej natrpan. Najprej sva si hotela ogledati živalski vrt nordijskih živali (Skanes Djurpark) v bližini Hööra, nato pa še mesto Karlskrona. Da bi od dneva imela kar največ, sva vstala okoli sedmih in ob pol devetih že bila na vlaku proti Höörü, saj sva vedela, da živalski vrt odpira ob devetih.

Toda kmalu po prihodu v Höör so se nama načrti začeli rušiti. Na postaji sva se znašla sredi mesta, v katerem ni bilo na spregled žive duše. Nikjer nobenega napisa, kje se nahaja djurpark ali kako do njega. Preiskala sva železniško postajo in ugotovila, da v njej ni nikogar, ki bi ga lahko povprašala za nasvet. Vse je odpiralo šele ob desetih – tudi informacijski center. Nedaleč stran sva odkrila avtobusno postajo in z voznega reda razbrala, da naslednji avtobus pelje šele čez dobro uro.

Podvomila sva v zastavljene načrte. Bi se kar odpravila naprej ali bi si kljub vsemu ogledala živalski vrt? Koliko časa bi nama popoldan ostalo za ogled Karlskrone? Končno sva se odločila počakati na avtobus – priložnosti za ogled mesta je namreč veliko več kot pa za ogled živali.

Odločitev se je izkazala za pravilno, saj sva kmalu zatem uživala v sončnem vremenu med sprehajanjem po parku. Vmes naju je poklical gospod Ciril in se ponudil, da naju pričaka v Ronnebyju in nama razkaže znamenitosti Karlskrone. Z veseljem sva sprejela ponudbo. Ko sva z avtobusom prispela v Ronneby, sva gospoda Cirila takoj spoznala po čepici z napisom Slovenija. V avtu sva napeto poslušala zgodbe o Švedski in švedskih navadah in bila vesela, da imava osebnega vodiča po pokrajini. Navdušenje nad vikinškimi spomeniki sredi gozda še ni splahnelo, ko smo si že ogledovali podmornice ob pomorskem muzeju v Karlskrone in metalni kovance v Rosenbomov klobuk.

Ob koncu dneva sva nahrbtnike pustila v omaricah na železniški postaji, gospod Ciril pa naju je zapeljal do kampa Dragso, kjer sva imela rezervirano sobico v tipični majhni rdeči hiški ob obali. Tako se je kljub slabemu začetku dan odlično razpletel.

4. dan: Karlskrona-Kalmar-Oskarshamn Ponovno sva se zbudila okoli sedmih, ker sva ob devetih želela ujeti avtobus za Kalmar, najino prenočišče pa je bilo od avtobusne postaje oddaljeno kar tri kilometre. Z manjšimi nahrbtniki sva jih za jutranjo rekreacijo prehodila v 35 minutah.

V Kalmarju sva se takoj napotila do gradu. Vodenemu ogledu je sledil sprehod po mestu,

nato pa pot do Oskarshamna. Imela sva srečo, saj je železniško podjetje ravno tisti dan obhajalo neko obletnico. Katero in zakaj sicer nisva izvedela, a tudi ni bilo tako pomembno – šteje namreč samo to, da sva dobila zastoj pecivo in sok. Oskarshamn naju je pričakal v deževni podobi, vendar nama je udobje na novo urejenega mladinskega hotela hitro vrnilo dobro voljo.

5. dan: Oskarshamn-Visby Zjutraj sva se odpravila na trajekt za otok Gotland. Morje nama je bilo naklonjeno, saj je le redkokdaj tako mirno kot je bilo tistega jutra. Po pristanku sva se napotila do turistično informacijske pisarne in ugotovila, da avtobusi do najinega prenočišča vozijo samo vsaki dve uri. Če bi zamudila naslednjega, bi bila verjetno prikrajšana za najlepše ure popoldneva, saj ne bi imela kam odložiti težke prtljage, z nahrbtniki pa se ne bi mogla odpraviti na odkrivanje mesta. Sodeč po voznem redu sva imela le bore tri minute, da pridirjava do postaje. Nisva izgubljala časa in sva s polno opremo stekla od morja po strmih ulicah srednjeveškega mesta v smeri avtobusne postaje. Kljub izrednemu naklonu in dvaindvajsetim kilogramom opreme na ramah sva med potjo zlahka prehitevala tekače, ki so se v posebni čevljih

in opremi rekreirali po službi – skratka, najin čas bi skoraj zadoščal za kvalifikacijo na prihodnje olimpijske igre.

A zgodilo se je tako, kot se zgodi ponavadi v ameriških filmih, saj nama je avtobus pobegnil ravno pred nosom. Polna žalosti in jeze sva se sesedla na bližnjo klopo. Čeprav sva od utrujenosti komaj dihala, sva med sopihanjem rekla marsikatero grdo o švedskem javnem prometu. Čeprav sva mislila, da je vse izgubljeno, se nama je vendar nasmehnila sreča. Eden od potnikov na avtobusu je namreč opazil najin šprint po avtobusni postaji in je opozoril voznika, ki je bil toliko prijazen, da je obrnil avtobus in se vrnil po naju. Popoldan je bil rešen! Ko sva odložila prtljago in ponovno prispela v mesto, sva se odpravila na sprehod. Do večera sva uživala v očarljivi atmosferi starega mestnega jedra in se polna čudovitih vtisov vrnila do prenočišča.

6. dan: Visby-Nynäshamn-Stockholm Dopoldne sva si ogledala mestni muzej v Visbyju in se nato odpravila na trajekt do Nynäshamna. Od tam sva pot nadaljevala z vlakom proti Stockholmu. V švedsko prestolnico bi naj prispeli nekaj čez osmo zvečer, a zaradi okvare na progi je vlak ustavil že nekaj postaj pred ciljem in potniki smo morali prestopiti na prenatrpan avtobus, ki nas je popeljal do Stockholma. V mladinski hotel sva prispela okoli enajste zvečer in po napornem dnevu takoj zaspala.

7. dan: Stockholm Po dežju, ki je padal vso noč, sva se prebudila v sončno jutro. Da bi prihranila denar za avtobus, sva se kar peš odpravila proti centru mesta. Splačalo se je, saj sva v tej uri hoda videla na ulicah marsikaj zanimivega. Seveda je bil to le začetek hoje za ta dan. Od železniške postaje do mestne hiše, naprej do kraljeve palače s prekrasno kraljevo zakladnico, potem pa kar vsepovprek po starem mestnem jedru. Pustila sva se prevzeti od šarma prestolnice, ki je polna življenja in nemira, a hkrati na poseben (mogoče švedski) način preprosta in sproščena. Pot nazaj do hostla sva seveda spet prepešačila.

8. dan: Stockholm in slovo od Švedske Kilometrino, ki sva jo prepešačila prejšnje dni, je prišla do izraza 8. dan potovanja. Zjutraj sva zapustila hostel in se odpravila proti železniški postaji, kjer sva nameravala pustiti prtljago do večernega odhoda z nočnim vlakom do Trondheima. Kljub temu da sva se do postaje zapeljala z avtobusom, sva kmalu občutila izčrpanost. K slabi volji je pripomogel dež, ki do popoldneva ni hotel prenehati. Zato sva se zatekla v vojaški muzej, ki je eden mnogih muzejev po mestu, katerih ogled je brezplačen. Po ogledu odlične razstave sva pojedla kosilo v kitajski restavraciji (te so ponavadi najugodnejši vir hrane) in takrat je končno nehalo deževati.

Popoldne sva se odpravila po trgovinah in se založila z nekaterimi spominčki – saj ne moreš priti domov popolnoma praznih rok. Omembe vreden je predvsem obisk prave švedske posebnosti, trgovine System Bolaget. Čeprav so nama vsi mimoidoči zatrjevali, da jo najdeš na skoraj vsakem koraku, sva trgovino le stežka iztaknila in ponovno morala prepešačiti precejšnjo razdaljo. Ampak obisk trgovine se je splačal, saj nama je omogočal poseben vpogled v življenje na Švedskem. V neposredni bližini je bil tudi H&M, ki je po Sloveniji poleg Ikee najbolj znana švedska znamka, zato je bil obisk neizbežen.

Kasneje sva se odpravila do muzeja ladje Vasa in občudovala krasno ohranjeno ladjo. Komaj ko sva po ogledu sedla na klop pred muzejem, sva se zavedla neizmerne utrujenosti. Obsedela sva in občudovala sončni zahod, nakar sva se odpravila do železniške postaje in počakala na polnoč, ko sva s spalnim vlakom zapustila Stockholm v smeri Trondheima. Tokrat smo v kupeju za šest oseb bili le trije in po prijetnem pogovoru z mladeničem iz Švedske sva od utrujenosti takoj zaspala. Naslednje jutro sva se še prebudila na švedskih tleh, a vlak nas je kmalu zatem popeljal na Norveško. Tako se je končal najin prvi del poti po Švedski.

*Hostel- vandrarhem (pripis uredništva)

Katja Iršič in Boštjan Sauperl

Fotografije: *1. Slovenska študenta v Karlskroni pri kipu Karla XII.*
2. Rosenbom v Karlskroni
3. Pomorski muzej v Karlskroni

Reportažo in fotografije posredoval bralcem Informativnega GLASILA Ciril M. Stopar

Martina Batič vann Eric Ericson Award

Unga kördirigenter från nio länder tävlade i den andra upplagan av The Eric Ericson Award. Efter fem hektiska dagar av repetitionsarbete med körer i Uppsala och Stockholm hölls slutstriden i en välfylld Berwaldhall. Vann gjorde "en målinriktad kommunikatör" från Slovenien.

Martina Batič

• Född 1978 i Slovenien.

• Studier vid Musikhögskolan

Ljubijana och högskolan för teater och musik i Mönchen. Hon arbetar idag som kormästare på slovenska nationaloperan.

ERIC ERICSON AWARD grundades 2003 samband med kornestorns 85-årsdag. Sexton unga dirigenter från Europa, USA och Japan tävlade i år och vinnaren blev Martina Batič.

— Att höra mitt namn kom som en total överraskning! Det var en väldigt hård tävling, och jag tycker att det är en vinst bara att bli uttagen till den, säger den 28-åriga slovenskan till Tidningen Körsång.

Juryn bedömde de tävlande efter tre grunder: teknik, interpretation och kommunikation.

— Alla tre är viktiga, men Martina var framför allt en mycket spännande kommunikatör.

Det märktes också på Radiokören under finaldagen, de kunde slappna av och ställa bra frågor när Martina Batič höll i repetitionen, säger Bengt Hall, juryns ordförande.

CARINA ARONSSON i en av tävlingens objektkörer; S:t Jacobs Kammarkör, håller med.

— Tekniken var bra, med tydliga, klara slag. Hon kom in fokuserad och med verken väl instuderade. Batič var mycket målinriktad, på gränsen till arg. Men tävlingen var ingalunda avgjord från början. De sexton tävlande, från nio olika länder; hann visa många olika sidor under de fyra dagarna tävlingen pågick.

— Jag tillhörde inte dem som trodde att Martina Batič skulle gå till final, berättar Bengt Hall.
— Jag var till en början fundersam till hennes teknik, men hon växte makalöst mycket under dessa dagar och hade ett oerhört uttryck.

Julia Spector, i objektkören Allmänna Sången, var också tveksam.

— Batič var den sista vi jobbade med på onsdagskvällen då vi alla var en smula trötta och upplevde henne då som sträng: "Nu får ni skärpa er!". Men jag tyckte att hon hade något speciellt, en glöd och intensitet, och en stark kontakt med kören.

CARINA ARONSSON tycker också att det är roligt att en kvinna fick priset i en annars mansdominerad bransch.

— Väldigt ofta leder kvinnor barnkörer medan det är män som leder de mer prestigefyllda körerna.

Till viss del är syftet med tävlingen också att sprida intresset för svensk körtradition. Av de 35 musikstycken som framfördes var tolv skrivna av svenska 1900- och 2000-talskompositörer. Kent Olofssons körverk *O beautiful images* var specialbeställt för tävlingen och framfördes av samtliga finalister på slutkonserten. För att inte blanda ihop instruktionerna hade Radiokören fyra olika nothäften av stycket. De flesta verkar vara överens om att Martina Batič version stack ut från de övrigas genom den musikaliska detaljskärpan.

Artikeln publicerad i tidningen KÖRSÅNG, nr 4 2006, Ditte Hammar

DRUGE NOVICE

ANDRA NYHETER

Pregled domačih dogodkov 'OD PETKA DO PETKA'

Radio Ognjišče

Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je 15. novembra predstavil strategijo za dvig rodnosti, katere temeljna vodila so življenje, družina in otroci. Po njegovih besedah so njeni cilji izboljšanje razmer za mlade družine in družine z več otroki, vzpostavitev sistema za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja ter zmanjšanje umrljivosti in znižanje števila splavov.

Mesec in pol pred uvedbo evra v Sloveniji se začne vrh oglaševalske kampanje, s katero od letos spomladi vlada in Banka Slovenije državljane osveščata o novi valuti. V začetku prihodnjega tedna bodo gospodinjstva prejela tudi evrokalkulatorje.

Številnim obeležitvam letošnje 100-letnice smrti pesnika Simona Gregoriča se je pridružila tudi Fakulteta za slovenske študije Stanislava Škrabca novogoriške univerze. V domu Andreja Manfrede v Kobaridu je namreč skupaj s tamkajšnjo občino 10. novembra pripravila celodnevni znanstveni simpozij z naslovom Pesnik, duhovnik, domoljub, katerega namen je bil na novo premisliti pesniški in človeški

fenomen "goriškega slavčka". Sicer pa je Tolminski muzej prav v teh dneh začel prenovu zbirke v Gregorčičevi hiši na Vrsnem.

Pred ljubljanskim Magistratom so 15. novembra slovesno odkrili kopijo Robbovega vodnjaka. Original vodnjaka treh kranjskih rek, ki ga je leta 1751 izdelal italijanski baročni kipar Francesco Robba in ki velja za enega najbolj znanih spomenikov baročne Ljubljane, je trenutno v restavriranju in bo predvidoma leta 2008 postavljen v povezovalni trakt Narodne galerije.

Urad vlade za informiranje je 10. novembra predstavil nov logotip in slogan Slovenije, ki ju je med skoraj 400 na natečaj prispelimi avtorskimi rešitvami izbrala strokovna komisija. Za slogan je bila izbrana idejna rešitev agencije Nuit I feel Slovenia s poudarjenimi črkami love. Slovenski prevod novega slogana je Slovenijo čutim s poudarjenim jo čutim. Logotip je zasnoval studio Luks in je sestavljen iz Triglava, lipovega lista in srca.

Šport. Za slovenskega telovadca Aljaža Pegana se zadnja tekma svetovnega pokala pred decembrskim velikim finalom v Sao Paulu, velika nagrada Glasgowa 11. novembra, ni končala po načrtih. Po napakah v finalu na drogu je namreč z oceno 13,425 točke končal na osmem mestu. Že pred tem je na konju z ročaji uspešno nastopil Sašo Bertonec, ki je z oceno 14,975 na četrtem mestu za manj kot desetinko točke zaostal za kolajno in dosegel uspeh kariere. Rokometaši Gold Cluba in Celja Pivovarne Laško so se uvrstili v osmino finala evropske lige prvakov. Hrpeljčani so v zadnjem krogu premagali švedski Hammarby, Laščani pa nemški Gummersbach. V osmini finala se bo celjska rokometna zasedba pomerila z nemško ekipo Flensburg-Handewitt, hrpeljska pa s španskim Portlandom San Antoniom. Obe bosta prvi tekmi igrali na domačem igrišču (2. ali 3. decembra), povratni pa na gostujočem (9. ali 10. decembra). Na prvi tekmi nove sezone svetovnega pokala alpskih smučarjev, slalomu v finskem Leviju, sta 12. novembra točke osvojila dva slovenska smučarja, Bernard Vajdič je bil 24., Aleš Gorza pa 27. Matic Skube, Andrej Šporn in Mitja Valenčič so bili prepočasni za drugo vožnjo, Drago Grubelnik in Mitja Dragšič pa nista končala že prvega nastopa. Ena najuspešnejših slovenskih biatlonk Andreja Koblar je 14. novembra sporočila, da po 13-ih letih končuje športno pot. 35-letna biatlonka, ki je med drugim dobila tri tekme svetovnega pokala, se je za slovo od biatlona odločila zaradi slabega zdravstvenega stanja.

Za konec pa še to Ekipa študentov Univerze v Ljubljani je zasedla prvo mesto na mednarodnem tekmovanju študentskih ekip iz sintezne biologije. To je potekalo na univerzi Massachusetts Institute of Technology v Cambridgeu v Združenih državah Amerike. Ekipa je poleg najbolj cenjene skupne prve nagrade Grand prize v konkurenci najprestižnejših svetovnih univerz osvojila še dve drugi in eno tretje mesto v posameznih kategorijah.

V Galeriji Družina v Ljubljani je Rafaelova družba v torek, 14. novembra, pripravila odprtje razstave arhivskih fotografij o življenju Slovencev v povojnih begunskih taboriščih na Koroškem (1945-1949). Udeležili so se je ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, ravnatelj Rafaelove družbe Janez Rihar in drugi predstavniki Cerkve in države.

NOVICE IZ ZDA Po nedavnih volitvah v ZDA je slovenska rojakinja Amy Klobuchar postala prva ženska senatorka v Minnesoti in prva ženska senatorka slovenskega rodu oz. četrta oseba slovenskih korenin, ki je dosegla to visoko čast in odgovornost v Ameriki. Druga dva senatorja slovenskega rodu sta Tom Harkin iz Iowe in James Oberstar prav tako iz Minnesote. 14. novembra pa je Vatikanska informativna služba sporočila, da je sveti oče Benedikt XVI. imenoval argentinskega Slovenca Luisa Lojzeta Urbanča za škofa. To je za Andrejem Stanovnikom drugi Slovenec, ki je dosegel škofovsko dostojanstvo v Argentini. Rojaki mu prisrčno čestitamo in želimo ves božji blagoslov v novi odgovorni službi.

Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992

V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani so 25. oktobra odprli fotografsko - dokumentarno razstavo Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992. Prikazuje delovanje Slovencev po svetu v najbolj kritičnih trenutkih procesa osamosvojitve naše države. To pa je hkrati dokaz, kako nam je uspelo skupaj oživiti dolgoletne sne naših pradedov. Slovenci po svetu so se namreč množično zavzemali, da se mlada država prizna kot neodvisna in samostojna država. Avtorica razstave Zdenka Oblak nam je povedala,

kako je prišla na idejo za postavitev take razstave.

Razstavo Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992 je odprl doktor Dimitrij Rupel, zunanji minister, ki je bi to tudi pred 15-imi leti. Za naš radio je povedal. V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani je slovenskih zunanji minister dr. Dimitrij Rupel 25. oktobra odprl fotografsko - dokumentarno razstavo Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992. Prikazuje delovanje Slovencev po svetu v najbolj kritičnih trenutkih procesa osamosvojitve naše države. Na razstavi je videti gradivo iz Avstralije, Kanade, Švedske, Francije, ZDA, Velike Britanije, Italije, Nemčije in Avstrije. Gradivo s Švedske je prispeval tudi Milan Starc.

Vir.: **Radio Ognjišče**

Izbor: A. Budja

VABILO NA RAZSTAVO

Svetovni slovenski kongres

»V življenju Slovenije imamo mi, ki smo po svetu, še posebno pomembno vlogo. Mi, kot potomci majhnega in plemenitega naroda, moramo reči vsakomur: »Slovenci smo!« Mi smo ogledalo naše domovine na cestah, v podjetjih, v kulturnih ustanovah in vsepovsod kjer delamo in živimo. Zavedati se moramo, da smo kot posamezniki lahko žrtve tujih narodov, toda v skupnosti smo nepremagljivi.« *Franc Čelan, predsednik društva Sava, Kitchener (Kanada, 1992)*

Rozina Švent, Jana Čop in Olga Budja – srečanje je bilo prisrčno, pogovori zanimivi. Foto: A Budja

K RAZSTAVI

Z razpadom jugoslovanske države je Slovenija postala samostojna državna resničnost. Vzponi in padci osebnosti ter dogodki iz kulturnega, političnega, gospodarskega in vsakdanjega življenja slovenskega naroda v obdobju osamosvajanja so bili motivi za nastanek fotografskodokumentarne razstave z naslovom Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991 - 1992. Razstava prikazuje delovanje Slovencev po svetu v najbolj kritičnih trenutkih procesa osamosvajanja Slovenije ter opozarja in dokazuje, kako nam je po dvesto letih prizadevanja uspelo z vztrajnostjo in upornostjo ne le ohraniti svojo samobitnost, temveč tudi zrasti v moderno državotvorno skupnost.

Razstava prikazuje obdobje od leta 1990 do prve polovice leta 1992, ko so se tudi Slovenci zunaj državnih meja množično zavzemali, da se Slovenija uveljavi kot suverena država. Gre za pričevanje o posameznikih in skupinah, ki so na različnih političnih, kulturnih in drugih temeljih gradili slovensko samostojnost in korenito pripomogli k odločitvam svojih drugotnih domovin, da so kot države na mednarodni ravni priznale Slovenijo. Ti ljudje so se ob dogodkih v Sloveniji kljub medsebojnim razlikam povezovali za skupni cilj - da delujejo za osamosvojitve in si kot skupina za pritisk vztrajno in zagnano prizadevajo za priznanje slovenske državne neodvisnosti.

Razstava ni ne popolna in ne dokončna predstavitev tistega obdobja in dejavnosti slovenskih rojakov po svetu, je pa zgovoren delček mozaika o njihovi zavzetosti in zaslugah, o načinih njihovega delovanja pa tudi o njihovi viziji nove samostojne Slovenije.

Z razstavo bi radi pokazali, da boj za samostojnost in novo državo ni potekal samo v Sloveniji, ampak v številnih tujih državah, kjer živijo Slovenci. Zanimivih listin in fotografij je

preveč, da bi vse razstavili, ob zbiranju gradiva pa smo žal tudi ugotovili, da je bilo veliko izgubljenega ali sploh ne shranjenega; ljudje v tistem času pač niso mislili na urejanje in arhiviranje podatkov o zgodovinskem dogajanju, temveč se s svojo udeležbo to dogajanje neposredno ustvarjali.

Naša napoved, da želimo v obliki razstave predstaviti prizadevanje slovenskih rojakov po svetu iz težavnega, a zgodovinsko pomembnega obdobja, je sprožila širok odziv. Gradivo so nam pošiljali Slovenci iz Avstralije, Kanade, Švedske, Francije, ZDA, Velike Britanije, Italije, Nemčije, Avstrije. Vsem gre zahvala za najrazličnejše dokumente, ki tkejo podobo tedanjega časa. V gradivu najdemo zasebna pisma in uradne dopise, prošnje, fotografije s protestov in demonstracij ter še marsikaj takega, kar bi težko uvrstili med našteto. Naša naloga pri izbiranju dokumentov in postavljanju razstave je bila težavna, ker se zavedamo pričujoče teže teh papirjev, pa najsi gre za pismo iz rok rojaka, ki izraža takratno osebno zaskrbljenost nad potekom dogajanja v Sloveniji, ali za razglas državnikom, naj podprejo slovensko samostojnost. Razstavljeno gradivo smo uredili po državah, da bi tako prikazali raznovrstnost in širino, ki sta jo dosegla »osamosvojitveno gibanje« in »aktivizem« med našimi rojaki po svetu. Njihovo prizadevanje in zanos sta dopolnila osamosvojitveni boj na slovenskih tleh in skupaj smo zmogli zgodovinsko dejanje – ustanovitev nove države. Obdobja in dogodkov, političnih in vojaških, ki so pripeljali do samostojnosti Slovenije, ne moremo pojmovati le kot iztržkov iz ne zavezujoče preteklosti in njenih dokončanih procesov, temveč vidimo v njih modrost in nauk za prihodnost,

kako lahko zavzeti posamezniki in skupine z vizijo in upanjem uspešno sodelujejo pri uresničevanju reči, ki so se zdele dolga stoletja nemogoče.

Razstava želi biti klic in spodbuda za nova pričevanja, (veliko je osebnih zgodb, ki niso zapisane, dokumentirane, veliko je pričevanj pomembnih posameznikov), ki pa jih vsi ti zbrani dokumenti ne zajamejo.

Marija, Zdenka Novak s hčerama Edit in Hajdi ter Ilko Stopinšek s prijatelji in številnimi slovenskimi rojaki v Landskroni in okolici sta bila dva izmed mnogih

aktivnih borcev za samostojnost in promocijo Slovenije, junija, 1991. Posnetek: 24. 11. 2006

Gradivo so prispevali rojaki iz sveta:

Vesna Azadi Stankovič, Avguština Budja, Mirko Cuderman, dr. Eva Dimčovski, Florijan Falež, Štefan Felbar, Jožica Gerden, Stane Kranjc, Anne Markič, Valentin Mohar, dr. Hilary Rolih, Emil-Milan Starc, dr. Bogdan Zega, dr. Janez Zorec, in: Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), Nadškofijski arhiv Ljubljana, arhiv Svetovnega slovenskega kongresa.

Avtorica razstave: Zdenka Oblak, pod mentorstvom dr. Rozine Švent

Pri oblikovanju razstave so sodelovali: Franci Feltrin, Jana Čop, Sonja Avguštin, Luka Klopčič, dr. Rozina Švent, dr. France Dolinar, Benjamin Pezdir, dr. Lojze Dolinar, prof. Janez Stergar, Tone Mizerit, Lučka Koščak, Evgen Bavčar, Vincenc Gotthard.

Jana Čop nam je po razstavi sporočila naslednje:

»Razstava je prav odlično izpadla. Gostili smo ministra za zunanje zadeve in imeli prav prijazen večer. Ljudi je bilo kar polno, in kar dolgo so se zadržali v naših prostorih. ---- Švedska je bila zelo lepo zastopana in predstavljena.---- «.

Hvala organizatorjem razstave SSK v Ljubljani, še posebej ge. Zdenki Oblak. Upamo, da je razstava dovolj zgovorno pripovedovala domačim obiskovalcem o tem, kar smo doživljali v dneh osamosvojitve naše Slovenije Slovenci na tujem...

Uredništvo

Fetbullar (*Ocvirkove pogače*)

Mängd – 8 personer:

500 g mjöl
300 g malna fettgrevar (ocvirki)
25 g jäst
1 dl mjölk
2 dl grädde
2 äggulor
2 msk rom ell brännvin
Salt & peppar
Några pumkärnor
1 ägg till pensling

Tillvägagång:

1. Blanda ingredienserna utom fettgrevarna och knåda till en smidig deg. Låt degen vila. Kavla degen och strö över 1/3 av malda fettgrevar. Vik ihop degen och kavla ut den igen. Låt vila 15 min. Upprepa 2 ggr eller tills alla fettgrevarna är använda.
2. Kavla ut degen ca 2 cm, skär ut små plättar – runda eller fyrkantiga, gör några snitt med kniven, pensla med vispat ägg och lägg på några pumkärnor (ej obl). Låt jäsa 20 min.
3. Grädda fetbullarna i mitten av ugnen på 180° tills de har fått en gulbrun färg.
Tips: Gott som för- ell efterrätt men även som mellanmål.

Vetebullar (*Buhteljni*)

Mängd: 16 bullar:

600 g vetemjöl special
20 g jäst
1 tsk strösocker ell baksirap
3 dl ljumen mjölk
3 äggulor
50 g strösocker
1 rivet citronskal
1 msk rom ell brännvin
60 g smör
marmelad, sylt ell valnötter

Tillvägagång:

1. Smula ner jästen i en degbunke. Tillsätt den fingervarma mjölken och lite strösocker

ell baksirap. Häll på lite av degspadet och lös jästen.

2. Tillsätt alla ingredienser och arbeta fram en smidig deg – 10 min för hand ell 5 min i bakmaskin. Strö över lite mjöl och låt den jäsa övertäckt i ca 40 min ell till dubbel storlek.

3. Ta upp degen på ett mjölat bakbord. Kavla den ca 1 cm och skär till ca 7x7 cm

rektangulära bitar. Sätt 1 tsk valfri fyllning i mitten av varje bit. Vik in kanterna ovanpå fyllningen och tryck ihop. Dopa varje bulle i smält smör och lägg sedan på en smörd

bakplåt tät intill varandra. Låt buhteljni jäsa ca 1 tim under en bakduk.

4. Grädda i mitten av ugnen i 1 tim, under de första 20 min vid 200°. Sänk sedan värmen till 180° för resten av tiden.

Smaklig spis! Bog žegnaj!

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Päärpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

Veleposl. Republike Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6

Fax: 08 662 92 74, e-post: vst@mzz-dkp.gov.si**SKD FRANCE PREŠEREN**

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70